

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Raport z ewaluacji projektu systemowego pn.
„Lepsze jutro”
realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy
w Opocznie w ramach Poddziałania 6.1.3 Programu
Operacyjnego Kapitał Ludzki**

1. Podsumowanie

Wyniki ewaluacji projektu „Lepsze jutro” realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL są pozytywne. Badanie wykazało, że projekt przebiega bez większych zakłóceń i problemów, a zakładane rezultaty są osiągalne.

Działania podejmowane w projekcie systemowym Powiatowego Urzędu Pracy w Opocznie są zgodne z programami promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy, o których mowa art. 9, ust 1. pkt. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.). Najważniejszą potrzebą uczestników projektu systemowego było podniesienie kwalifikacji zawodowych i uzyskanie zatrudnienia. Stosowane w ramach projektu usługi i instrumenty rynku pracy w pełni odpowiadają na potrzeby jego uczestników, a także potrzeby lokalnego rynku pracy. Najbardziej skutecznym instrumentem rynku pracy zastosowanym w projekcie są jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej oraz staże, które w największym stopniu przyczyniły się do realizacji celów projektu. Wsparcie udzielone uczestnikom w ramach projektu systemowego w znacznym stopniu przyczyniło się do zmiany statusu uczestników na rynku pracy. Uzyskane w ramach projektu wsparcie jest oceniane przez jego uczestników jako wystarczające.

Dobre praktyki wypracowane przez pracowników Powiatowego Urzędu Pracy w Opocznie w toku realizacji projektu systemowego "Lepsze Jutro" realizowanego w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL mogą stanowić wzorzec do naśladowania dla innych podmiotów realizujących podobne projekty w przyszłości. Proces doboru usług i instrumentów rynku pracy opierał się na wnikliwych analizach sytuacji lokalnego rynku pracy. Brano także pod uwagę opinie osób bezrobotnych zbieranych za pomocą ankiet i bezpośrednich rozmów, oraz doświadczenia pracowników PUP z lat ubiegłych. Dlatego też udzielana w ramach projektu systemowego pomoc jest tak skuteczna i wysoko oceniana przez jego uczestników.

Głównym problemem, którego doświadczają PUP w Opocznie jest zbyt późne przekazywanie środków pomocowych w ramach projektu systemowego przez IP.

Powiatowy Urząd Pracy przez pierwsze 3-4 miesiące roku musi korzystać z własnych środków, aby zaplanowane cele i założenia projektowe mogły zaistnieć w danym okresie.

Projekt systemowy w Poddziałaniu 6.1.3 PO KL jest skutecznie zarządzany.

Wsparcie uzyskane w ramach projektu minimum 6 miesięcy przed udziałem w badaniu jest nadal odczuwalne, a efekty wsparcia są trwałe (większość uczestników po udziale w projekcie znalazło zatrudnienie, a uzyskane kwalifikacje zawodowe są wykorzystywane przez nich w aktualnej pracy).

Przedstawione poniżej rekomendacje mają zatem charakter wskazania działań nie tyle naprawczych, co przyczyniających się do jeszcze lepszej, bardziej sprawnej realizacji projektu w przyszłości i do osiągnięcia jeszcze lepszych rezultatów. Na podstawie wyników badania ewaluacyjnego zespół badawczy zaproponował następujące rekomendacje dla realizatora projektu „Lepsze jutro”:

- Zaleca się, by Instytucje Pośredniczące przekazywały środki przeznaczone w ramach projektu systemowego we wcześniejszym terminie. Następstwem przesyłania ww. środków w okresie kwiecień-maj, jak to się działo dotychczas, niesie za sobą ryzyko niedotrzymania wcześniej założonych planów związanych z pomocą w ramach tego projektu.
- Istnieje potrzeba wyodrębnienia stanowiska w strukturach pracowniczych Urzędu Pracy, które swoimi obowiązkami obejmowałoby kontrolę przebiegu i realizacji projektu systemowego.
- Należy rozważyć przedłużenie czasu trwania szkoleń i staży w ramach projektu systemowego. Beneficjenci ostatecznie zwracają uwagę na niewystarczającą ilość czasu w stosunku do przerabianego materiału, szczególnie w przypadku szkoleń specjalistycznych.

2. Streszczenie

Poniższa publikacja prezentuje wyniki badania ewaluacyjnego on going projektu systemowego „Lepsze jutro” realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie. Projekt jest realizowany w ramach Poddziałania 6.1.3 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki „Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie aktywności zawodowej osób bezrobotnych” i jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Obowiązek przeprowadzenia badania wynika z zapisów dokumentu „Projekty systemowe Powiatowych Urzędów Pracy w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki”, stanowiącego część Systemu Realizacji PO KL.

Celem przedmiotowego badania ewaluacyjnego była ocena jakości projektu systemowego realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL oraz wpływu podejmowanych w ramach tego projektu działań na podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia jego uczestników.

Do uzyskania tego celu wykorzystano cztery kryteria ewaluacji, tj. **trafność, użyteczność, skuteczność, trwałość.**

W badaniu ewaluacyjnym połączono szereg różnych metod i technik badawczych, tak, aby otrzymać kompleksowy obraz badanej rzeczywistości:

- analizę Desk Research,
- pogłębiony wywiad indywidualny (IDI),
- wywiady telefoniczne (CATI) oraz wywiady bezpośrednie PAPI

2.1. Trafność i skuteczność projektu z punktu widzenia realizacji celów PO KL i potrzeb lokalnego rynku pracy

Wskaźniki, których osiągnięcie zakłada projekt, zostały określone ilościowo i są odpowiednio dobrane ze względu na cele i wskaźniki Działania 6.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jednym z priorytetów określonym w „Planie rozwoju lokalnego powiatu opoczyńskiego na lata 2007-2013” z 2008 roku było podjęcie działań w kierunku zmniejszenia bezrobocia i jego ujemnych skutków.

Ten cel PUP w Opocznie zrealizował między innymi poprzez przystąpienie do projektu systemowego „Lepsze jutro”.

Projekt realizowany przez opoczyński urząd pracy „Lepsze jutro” jest zgodny z założeniami Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. W pełni odpowiada na potrzeby lokalnego rynku pracy. Dużymi problemami, z jakimi zmaga się opoczyński rynek pracy jest bezrobocie wśród osób młodych, zamieszkałych na terenach wiejskich czy długotrwałe bezrobocie, które przyczynia się do utraty umiejętności pracowniczych i pogorszenia sytuacji materialnej. W powiecie opoczyńskim jest także przewaga bezrobotnych kobiet. Również osoby po 50 roku życia często mają problem z odnalezieniem się na wciąż zmieniającym się rynku pracy, i stąd tak wysoki odsetek tych osób wśród bezrobotnych.

Grupę docelową stanowią osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opocznie jako bezrobotne, przede wszystkim osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, wymienione w art. 49 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.). Dodatkowo projektem zostały objęte osoby zamieszkałe tereny wiejskie powiatu opoczyńskiego, wśród których stopa bezrobocia jest wysoka.

Kierując się potrzebami rynku pracy oraz chęcią pomocy osobom, które pozostają bez zatrudnienia, PUP w Opocznie określił następujące cele dla powyższego projektu:

- Zwiększenie motywacji osób bezrobotnych w nabywaniu kwalifikacji lub ich podnoszeniu,
- Zwiększenie motywacji osób bezrobotnych w nabywaniu umiejętności zawodowych,
- Podniesienie motywacji osób w zdobywaniu doświadczenia zawodowego oraz podejmowania zatrudnienia lub samozatrudnienia,
- Odbudowa pozytywnych postaw i chęci uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

Usługi i instrumenty rynku pracy zastosowane w projekcie systemowym PUP w Opocznie zostały dobrane tak, aby z jednej strony jak najlepiej pasowały do charakterystyki osób pozostających bez zatrudnienia, a z drugiej strony – jak najlepiej odpowiadały na potrzeby lokalnego rynku pracy.

Dlatego też zdecydowano się wprowadzić następujące usługi i instrumenty rynku pracy:

- poradnictwo zawodowe,
- pośrednictwo pracy,
- szkolenia,
- staże,
- prace interwencyjne,
- przygotowanie zawodowe w miejscu pracy (tylko w 2008r.)
- jednorazowo przyznawane środki na podjęcie działalności gospodarczej.

Instrumenty wsparcia oraz ich zróżnicowanie wskazuje na trafność ich doboru. Najskuteczniejszą formą pomocy okazały się jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, staże, oraz szkolenia.

2.2. Realizacja projektu – współpraca z IP oraz instytucjami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi, problemy w realizacji i sposoby ich rozwiązywania, skuteczność zarządzania projektem.

Instytucją Pośredniczącą II stopnia we wdrażaniu projektu „Lepsze jutro” jest Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi.

Współpraca PUP w Opocznie z WUP układa się zdaniem realizatora projektu dobrze. Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie zwraca się do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi po rekomendacje głównie wtedy, kiedy interpretacja zapisów programowych budzi wątpliwości. Wojewódzki Urząd Pracy pośredniczy także w kontaktach z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego oraz z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej.

Istnieje problem związany z terminowością wpływania przyznanych PUP środków w ramach projektu systemowego. Podczas badania IDI pracownik PUP w Opocznie zauważył, iż przyznawane środki na pomoc w ramach projektu, wpływają na konto PUP z opóźnieniem, które przekłada się bezpośrednio na realizację i wypełnianie założonych w projekcie celów.

W ramach projektu systemowego PUP w Opocznie współpracował z podmiotami, które były bezpośrednio zaangażowane w działania projektowe. Były to jednostki

samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy, oraz instytucje szkoleniowe. Każdorazowo, współpraca ta układała się bardzo sprawnie i bez znaczących problemów.

Projekt jest efektywnie zarządzany, o czym może świadczyć wysoki odsetek osób, które poprzez udział w projekcie zostały zaktywizowane zawodowo. Realizacja projektu przebiegała bez większych trudności, co przemawia za stwierdzeniem, że **projekt jest sprawnie zarządzany**. Zasoby ludzkie oddelegowane do zarządzania projektem są wystarczające. **Podczas wywiadu IDI, pracownik Powiatowego Urzędu Pracy zauważył potrzebę** wyodrębnienia w strukturach pracowniczych Urzędu stanowiska, które w zakres obowiązków miałyby wpisane przede wszystkim sprawy związane z nadzorowaniem i kontrolowaniem etapów realizacji projektu.

Na tę chwilę Urząd dysponuje odpowiednią do sprawniej realizacji projektu bazą lokalową, jednak w przypadku natężenia działań związanych z prowadzeniem projektu, ta baza lokalowa może okazać się niewystarczająca, by sprawnie obsługiwać interesantów.

2.3. Wpływ projektu na sytuację społeczno-zawodową osób objętych wsparciem

Jednym z kryteriów ewaluacji była **użyteczność** rozumiana jako wpływ zaoferowanego wsparcia na poprawę sytuacji uczestników na rynku pracy, a także ocena czy zmiany wywołane realizacją projektu są korzystne z punktu widzenia jego uczestników. Spośród 953 osób objętych wsparciem w 2008 roku **zdecydowana większość do projektu zgłosiła się samodzielnie** (83%). Świadczy to o tym, że Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie skutecznie wypromował projekt, a także, o tym, że w oczach potencjalnych uczestników projekt postrzegany był jako atrakcyjny, mogący pomóc zmienić sytuację jego uczestników na rynku pracy.

Z deklaracji ponad 2/3 wszystkich uczestników projektu wynika, że projekt miał bardzo silny pozytywny wpływ na sytuację społeczno-zawodową osób objętych wsparciem, a oczekiwania tych osób zostały spełnione. 75% uczestników deklaruje, że **udział w projekcie przyczynił się do zmian w ich sytuacji na rynku pracy**. 54% uczestników ocenia też, że **w porównaniu do okresu sprzed projektu ich sytuacja zawodowa poprawiła się**.

Uczestnicy doceniają fakt, że uczestnictwo w projekcie wpłynęło na wzrost ich kwalifikacji zawodowych i umiejętność samodzielnego poszukiwania pracy. Istotne jest także, że osoby, które zakończyły projekt chcą być aktywne zawodowo, uważają, że lepiej jest mieć stałą pracę, niż dorywczą.

Najważniejszym efektem uczestnictwa w projekcie jest fakt, że 55% jego uczestników posiada pracę, z czego 17% osób prowadzi własną działalność gospodarczą (67% wśród kobiet, a 48% wśród mężczyzn).

Ważnym kryterium oceny ewaluacyjnej projektu jest trwałość – skutki uczestnictwa w projekcie powinny być odczuwane przez jego uczestników w minimum sześć miesięcy po jego zakończeniu. Badanie telefoniczne, które zrealizowano z uczestnikami projektu „Lepsze jutro” prowadzone było już po tym okresie, co świadczy o tym, że pomoc, którą uczestnicy otrzymali w ramach projektu jest trwale przez nich odczuwana.

2.4. Rekomendacje

Na podstawie wyników badania ewaluacyjnego zespół badawczy zaproponował następujące rekomendacje dla realizatora projektu „Lepsze jutro”:

- Zaleca się, by Instytucje Pośredniczące przekazywały środki przeznaczone w ramach projektu systemowego we wcześniejszym terminie. Następstwem przesyłania ww. środków w okresie kwiecień-maj, jak to się działo dotychczas, niesie za sobą ryzyko niedotrzymania wcześniej założonych planów związanych z pomocą w ramach tego projektu.
- Istnieje potrzeba wyodrębnienia stanowiska w strukturach pracowniczych Urzędu Pracy, które swoimi obowiązkami obejmowałoby nadzór nad przebiegiem i realizacją projektu systemowego.
- Należy rozważyć przedłużenie czasu trwania szkoleń i staży w ramach projektu systemowego. Beneficjenci ostatecznie zwracają uwagę na niewystarczającą ilość czasu w stosunku do przerabianego materiału, szczególnie w przypadku szkoleń specjalistycznych.

3. Spis treści

1. Podsumowanie	2
2. Streszczenie	4
3. Spis treści	9
4. Wprowadzenie.....	10
5. Opis wyników badania ewaluacyjnego	11
5.1. Trafność i skuteczność projektu z punktu widzenia realizacji celów PO KL i potrzeb lokalnego rynku pracy	11
5.2. Realizacja projektu – współpraca z IP oraz instytucjami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi, problemy w realizacji i sposoby ich rozwiązywania, skuteczność zarządzania projektem	16
5.3. Wpływ projektu na sytuację społeczno-zawodową osób objętych wsparciem	19
6. Opis zastosowanej metodologii.....	30
6.1. Cele badania	30
6.2. Charakterystyka ewaluowanego projektu	31
6.3. Pytania kluczowe ewaluacji	34
6.4. Opis zastosowanych metod i technik badawczych	35
7. Wnioski i tabela wdrażania rekomendacji.....	43
8. Aneksy	47
▪ Wzór kwestionariusza CATI.....	47
▪ Scenariusz rozmowy do wywiadu indywidualnego.....	52
▪ Analiza desk research	54

4. Wprowadzenie

Poniższa publikacja prezentuje wyniki badania ewaluacyjnego *on going* projektu systemowego „Lepsze jutro” realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie. Projekt jest realizowany w ramach Poddziałania 6.1.3 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki „Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie aktywności zawodowej osób bezrobotnych” i jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Obowiązek przeprowadzenia badania wynika z zapisów dokumentu „Projekty systemowe Powiatowych Urzędów Pracy w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki”, stanowiącego część Systemu Realizacji PO KL. Niniejszy raport prezentuje wyniki pierwszego z dwóch obowiązkowych badań ewaluacyjnych, przeprowadzonego w połowie wdrażania projektu.

Ewaluacja to obiektywna ocena projektu na wszystkich jego etapach, tj. planowania, realizacji i mierzenia rezultatów. Jej celem jest poprawa jakości, skuteczności i spójności pomocy funduszy oraz strategii i realizacji programów operacyjnych w odniesieniu do konkretnych problemów strukturalnych dotyczących danej regiony, z jednoczesnym uwzględnieniem celu w postaci trwałego rozwoju i właściwego prawodawstwa wspólnotowego dotyczącego oddziaływania na środowisko oraz strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Poniższy raport końcowy przedstawia wyniki z badania ewaluacyjnego, które zostały uporządkowane i przedstawione w postaci następujących elementów:

- **wprowadzenia**, obejmującego opis przedmiotu badania oraz głównych założeń i celów badania,
- **opisu zastosowanej metodologii**, obejmującego opis koncepcji badania oraz ocenę wykorzystanych metod badawczych,
- **opisu wyników badania**, obejmującego ich analizę i interpretację,
- **podsumowania**,
- **wniosków i rekomendacji** przedstawionych w formie tabeli wdrażania rekomendacji.

5. Opis wyników badania ewaluacyjnego

5.1. Trafność i skuteczność projektu z punktu widzenia realizacji celów PO KL i potrzeb lokalnego rynku pracy

Program Operacyjny Kapitał Ludzki stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie przed państwami członkowskimi UE, w tym również Polską, stawia odnowiona Strategia Lizbońska. Do wyzwań tych należą uczynienie z Europy bardziej atrakcyjnego miejsca do lokowania inwestycji i podejmowania pracy, rozwijanie wiedzy i innowacji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Zgodnie z założeniami Strategii Lizbońskiej oraz celami polityki spójności krajów unijnych, rozwój kapitału ludzkiego i społecznego przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki.

Dążąc do efektywnego rozwoju zasobów ludzkich, PO KL koncentruje się na wsparciu następujących obszarów: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw, a także zagadnienia związane z budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli i wdrażaniem zasady dobrego rządzenia.

Celem głównym Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki jest wzrost zatrudnienia i spójności społecznej, a do osiągnięcia tego celu przyczynia się realizacja sześciu celów strategicznych, do których należą:

- Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudniania osób bezrobotnych i biernych zawodowo;
- Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego;
- Poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw do zmian zachodzących w gospodarce;
- Upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększeniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy;

- Zwiększenie potencjału administracji publicznej w zakresie opracowywania polityk i świadczenia usług wysokiej jakości oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa;
- Wzrost spójności terytorialnej.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki składa się z 10 priorytetów. Ewaluowany projekt realizowany jest w ramach Priorytetu VI.

W ramach **Priorytetu VI - Rynek pracy otwarty dla wszystkich** - realizowane są działania służące aktywizacji osób pozostających bez pracy, w tym osób zarejestrowanych jako bezrobotne lub poszukujących pracy, kierowane przede wszystkim do **grup znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy**, w tym zwłaszcza do osób długotrwale bezrobotnych, kobiet, osób starszych, bezrobotnych mieszkańców obszarów wiejskich, a także do osób młodych, które wchodzi po raz pierwszy na rynek pracy. Działania te realizowane są poprzez podnoszenie potencjału zawodowego, rozwój oraz zdobywanie nowych kwalifikacji i doświadczeń zawodowych m.in. w drodze szkoleń, praktyk, staży i doradztwa zawodowego, a także poprzez wspieranie i promocję przedsiębiorczości i samozatrudnienia. Wspierany jest również rozwój inicjatyw lokalnych na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej osób niepozostających w zatrudnieniu, przyczyniających się do realizacji strategii rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich. Ponadto, w ramach tego Priorytetu wdrażane są projekty ukierunkowane na wzmocnienie i rozwój potencjału instytucji rynku pracy działających na terenie regionu, obejmujące m.in. poprawę jakości oraz dostępu do świadczonych usług, w tym zwłaszcza w zakresie pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego.

Priorytet VI podzielony jest na kilka Działań. Ewaluowany projekt realizowany jest w ramach Działania 6.1 – Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie. Głównym celem tego Działania jest **podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez zatrudnienia oraz stworzenie warunków dla rozwoju aktywności zawodowej w regionie**. Cel Działania wpisuje się zatem w cele ogólne PO KL i Priorytetu VI, a potrzeba jego realizacji wynika ze zmian zachodzących obecnie na rynku pracy,

wynikających m.in. z czynników demograficznych, strukturalnych i ekonomicznych.

Wskaźniki realizacji Działania sprecyzowane zostały następująco:

- liczba osób, które zakończyły udział w projektach realizowanych w ramach Działania,
- liczba kluczowych pracowników PSZ, którzy zakończyli udział w szkoleniach realizowanych w systemie pozaszkolnym, istotnych z punktu widzenia regionalnego rynku pracy,
- liczba osób, które uzyskały środki na podjęcie działalności gospodarczej,
- liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej.

W każdym projekcie realizowanym w ramach Działania 6.1 zakłada się osiągnięcie tego typu wskaźników, określonych ilościowo, a wartości tych wskaźników są ustalane przez instytucję realizującą projekt w oparciu o analizę lokalnego rynku pracy.

Projekt „Lepsze jutro” realizowany jest w ramach Poddziałania 6.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych. W ramach projektów z tego Poddziałania mogą być realizowane instrumenty i usługi wymienione w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2008, Nr 69, poz.415, z późn. zm.), finansowane ze środków Funduszu Pracy, związane z realizacją następujących form wsparcia:

- szkolenia,
- staże,
- prace interwencyjne,
- przygotowanie zawodowe dorosłych,
- wyposażenie i doposażenie stanowiska pracy,
- przyznanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej, w tym pomoc prawna, konsultacje i doradztwo związane z podjęciem działalności gospodarczej,

Projekt „Lepsze jutro” realizowany przez Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie jest zgodny z założeniami Działania 6.1 PO KL.

Według danych z 31 grudnia 2009 r., wśród 78 362 mieszkańców powiatu opoczyńskiego, 5 817 osób to bezrobotni. Stopa bezrobocia w 2009 roku wyniosła 16,2%.

W 2008 r. projektem zostały objęte 584 osoby w tym 373 kobiety. 358 osób zakończyło udział w projekcie, 66 osób przerwało udział w projekcie, a 160 osób kontynuowało udział w 2009 roku. W szkoleniach grupowych wzięło udział 46 osób. Na przygotowanie zawodowe w miejscu pracy zostało skierowanych 78 osób. Do prac interwencyjnych w jednostkach samorządu terytorialnego zostało skierowanych 114 osób. Środki na podjęcie działalności gospodarczej otrzymały 122 osoby, które zostały zobowiązane do rozliczenia się z otrzymanych środków i prowadzenia działalności minimum przez 12 miesięcy. Na staże zostały skierowane 196 osób.

W 2009 roku udział w projekcie rozpoczęło 1051 osób (634 kobiety i 417 mężczyzn). 953 osoby zakończyły udział w projekcie, a 98 osób przerwało udział.

W 2009 w ramach projektu systemowego w szkoleniach wzięło udział 60 osób, na staże skierowano 179 osób, z prac interwencyjnych skorzystało 126 osób, a 142 osobom zostały przyznane jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.

Projekt realizowany przez Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie „Lepsze jutro” jest zgodny z założeniami Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i w pełni odpowiada na potrzeby lokalnego rynku pracy.

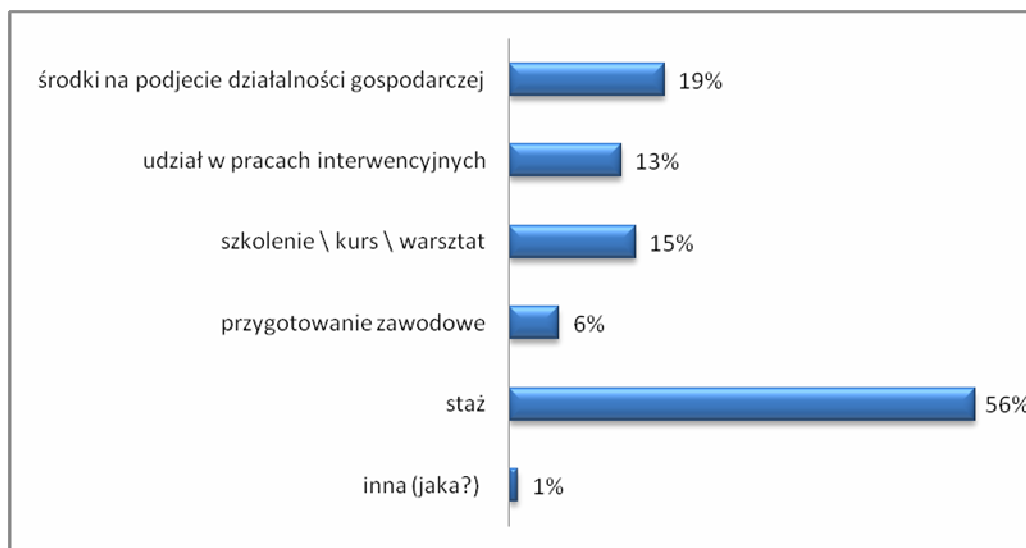
Projekt skierowany jest przede wszystkim do osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, a także do osób zamieszkujących tereny wiejskie. Założenia projektu obejmowały, więc osoby młode w wieku do 25 roku życia, długotrwale bezrobotne, kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka, osoby powyżej 50-go roku życia, osoby niepełnosprawne, bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego oraz osoby bezrobotne samotnie wychowujące dziecko do 18-go roku życia. Dodatkowo projekt obejmował również bezrobotnych, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia oraz osoby niepełnosprawne.

W ramach projektu „Lepsze jutro” zastosowane zostały następujące usługi i instrumenty rynku pracy:

- poradnictwo zawodowe,
- pośrednictwo pracy,
- szkolenia,
- staże,
- prace interwencyjne,
- jednorazowo przyznawane środki na podjecie działalności gospodarczej,
- przygotowanie zawodowe w miejscu pracy (tylko w 2008r.)

Na poniższym wykresie pokazano, jaki procent uczestników otrzymał pomoc w ramach konkretnych instrumentów wsparcia (na podstawie przeprowadzonych wywiadów CATI/PAPI).

Wykres 1. Jakiego rodzaju pomoc otrzymał /a Pan/Pani w projekcie realizowanym przez urząd pracy? Możliwość wskazania wielu odpowiedzi (N=402)

Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

Z przeprowadzonych badań ankietowych wynika, że największy odsetek respondentów skorzystał z pomocy realizowanej w ramach stażu – 56% uczestników

skorzystało z tej formy wsparcia. Były to w dużej mierze osoby w wieku 15-24 lata. Odbiorcami pomocy oferowanej w ramach staży były osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – 38%, wyższym – 33% oraz średnim zawodowym – 21%. Środkami na podjęcie działalności gospodarczej objęto 19% uczestników projektu. Wśród tych osób przeważały osoby z wykształceniem średnim zawodowym – 36%, średnim ogólnokształcącym – 24%, zasadniczym zawodowym – 19% oraz wyższym – 17%. Osoby, które skorzystały z tej formy wsparcia to osoby w wieku 25-34 lata – 51%, oraz 35-44 lata – 26%. Respondenci wymieniali również takie formy pomocy, które nie były możliwe do zaklasyfikowania wśród wymienionych form wsparcia (odpowiedzi „inna, jaka”: otrzymanie stypendium, pomoc burmistrza, pomoc pracodawcy)

5.2. Realizacja projektu – współpraca z IP2 oraz instytucjami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi, problemy w realizacji i sposoby ich rozwiązywania, skuteczność zarządzania projektem

PUP w Opocznie był dobrze przygotowany do realizacji projektu. Jednostką zarządzającą i odpowiedzialną za projekt jest Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie.

Przed rozpoczęciem projektu został opracowany zbiór szczegółowych procedur stosowanych przez komórki organizacyjne urzędu biorące udział w realizacji projektu „Lepsze jutro”.

Właściwy nadzór był prowadzony w ramach hierarchii służbowej i polegał na sprawdzaniu stosowania właściwych procedur i zasad oraz eliminowaniu wszelkich nieprawidłowości. **Wszystkie przypadki odstępiania od obowiązujących procedur musiały być udokumentowane, uzasadnione i zatwierdzone przez Dyrektora PUP w Opocznie.**

Osobą odpowiedzialną za działania promocyjne i informację był Specjalista ds. Programów.

Rekrutację do projektu w pierwszym etapie przeprowadzili wszyscy pracownicy urzędu zajmujący się bezpośrednią obsługą osób bezrobotnych, a następnie doradcy zawodowi. Rekrutacja do projektu odbyła się z zachowaniem zasady równych szans, w tym równości płci.

Do obowiązków doradców zawodowych należało przeprowadzanie rozmów indywidualnych z osobami bezrobotnymi przed uczestnictwem w stażach, szkoleniach, pracach interwencyjnych oraz przed przyznaniem środków na podjęcie działalności gospodarczej. Rozmowa miała na celu stwierdzenie predyspozycji do poszczególnych zadań w ramach projektu.

Za zadania w ramach pośrednictwa pracy odpowiedzialni byli wszyscy pośrednicy pracy.

Specjalista ds. rozwoju zawodowego odpowiadał za zadania związane ze szkoleniami.

Za organizację instrumentów rynku pracy odpowiedzialni byli poszczególni pracownicy merytoryczni.

Wszystkie czynności były zapisywane w odpowiednich rejestrach, kartach rejestracyjnych bezrobotnych oraz wprowadzane do elektronicznej bazy osób bezrobotnych.

Zadbano również o zachowanie przepisów ustawy z 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (t.j. Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz.926 ze zm.).

Podczas wywiadu IDI pracownik Powiatowego Urzędu Pracy zauważył potrzebę wyodrębnienia w strukturach pracowniczych Urzędu stanowiska, które swoimi obowiązkami przede wszystkim obejmowałyby sprawy związane z kontrolowaniem etapów realizacji projektu.

Również jak wynika z przeprowadzonego wywiadu IDI, PUP w Opocznie na tą chwilę dysponuje odpowiednią bazą lokalową, jednak w przypadku natężenia działań związanych z prowadzeniem projektu baza lokalowa może okazać się niewystarczająca, by sprawnie obsługiwać uczestników.

Każde stanowisko pracy wyposażone jest w odpowiednie urządzenia biurowe zapewniające wysoką jakość świadczonych usług.

Pracownicy Powiatowego Urzędu Pracy w Opocznie w trakcie realizowania projektu nie napotykali większych trudności.

Instytucją Pośredniczącą II stopnia we wdrażaniu projektu „Lepsze jutro” jest Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi.

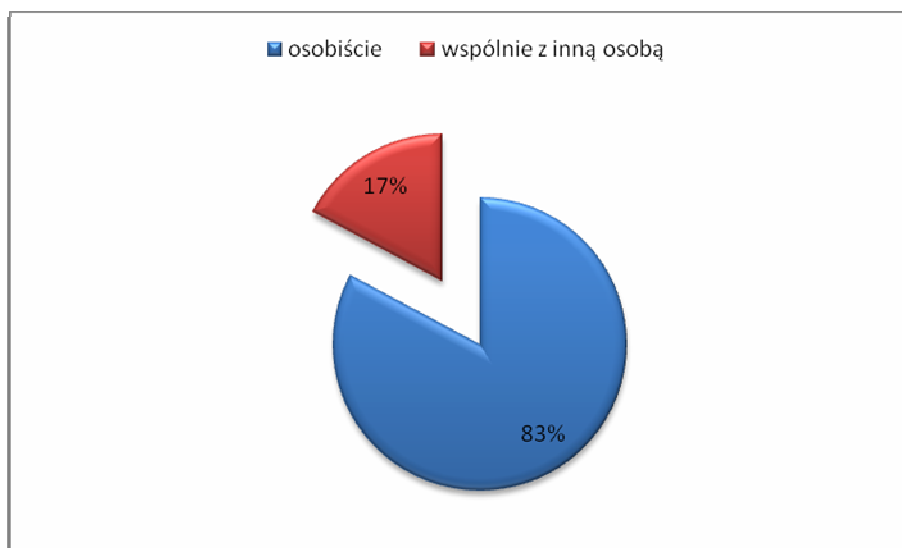

Współpraca PUP w Opocznie z WUP układa się zdaniem realizatora projektu dobrze. Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie zwraca się do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi po rekomendacje głównie wtedy, kiedy interpretacja zapisów programowych budzi wątpliwości. Wojewódzki Urząd Pracy pośredniczy także w kontaktach z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego oraz z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej. **Istnieje jednak problem związany z terminowością wpływania przyznanych środków w ramach projektu systemowego.** Podczas Indywidualnego Wywiadu Pogłębionego pracownik PUP w Opocznie zauważył, iż przyznawane środki na pomoc w ramach projektu, trafiają na konto PUP zbyt późno – środkami tymi PUP może dysponować dopiero w maju. Tymczasem wytyczne dotyczące rozgosparowania środków w ramach danej pomocy mieszczą się w ramach dwunastomiesięcznego okresu. Dopóki PUP w Opocznie nie otrzyma środków przeznaczonych na pomoc w ramach projektu, jest zmuszony korzystać ze środków własnych. Takie opóźnienie wpływa bezpośrednio na realizację i stwarza ryzyko niewypełnienia założonych w projekcie celów.

Podczas realizacji projektu, PUP w Opocznie współpracował z podmiotami, które były bezpośrednio zaangażowane w działania projektowe. Były to takie podmioty, jak jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy, oraz instytucje szkoleniowe. Współpraca z tymi podmiotami układała się bardzo sprawnie na każdym z etapów realizacji projektu. Pracownicy PUP nie zgłosili żadnych znaczących problemów.

W przypadku tego projektu 83% uczestników samodzielnie podjęło decyzję o współpracy z PUP. Świadczyć to może o wysokim stopniu świadomości bezrobotnych na temat systemów pomocy w ramach tego projektu. Tak wysoki stopień świadomości może być dowodem na odpowiednie działania ze strony PUP w ramach rekrutacji i przekazywania informacji na temat projektu.

Wykres 2. Czy decyzję o udziale w projekcie podjął /podjęła Pan/i osobiście czy wspólnie z inną osobą? (N=402)

Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

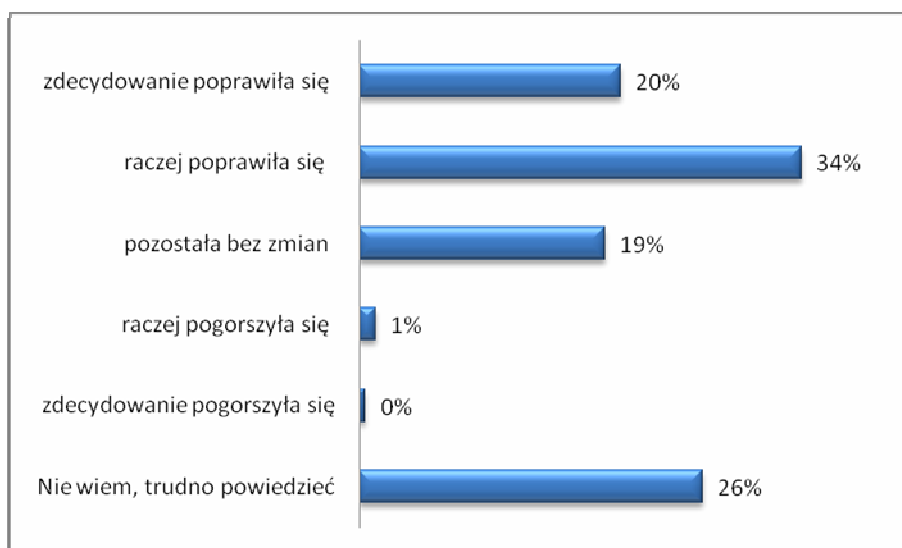
Jeśli uczestnicy nie podejmowali decyzji o przystąpieniu do projektu samodzielnie, to osobą, która pomagała im podjąć tę decyzję najczęściej był pracownik Powiatowego Urzędu Pracy, bądź członek rodziny.

5.3. Wpływ projektu na sytuację społeczno - zawodową osób objętych wsparciem

Jednym z kryteriów ewaluacji była **użyteczność** rozumiana jako wpływ zaoferowanego wsparcia na poprawę sytuacji uczestników na rynku pracy, a także ocena czy zmiany wywołane realizacją projektu są korzystne z punktu widzenia jego uczestników. Główną i nadrzędną potrzebą uczestników projektów systemowych jest podniesienie swoich kwalifikacji zawodowych, co w konsekwencji ma doprowadzić do zmiany ich statusu na rynku pracy. Realizowane wśród uczestników projektu badanie, dostarczyło informacji, które pomogły stwierdzić, na ile projekt Powiatowego Urzędu Pracy w Opocznie spełnia tę potrzebę.

Ponad połowa uczestników projektu systemowego jest zdania, że ich sytuacja po udziale w tym projekcie polepszyła się (skumulowany odsetek odpowiedzi „zdecydowanie poprawiła się” – 20% i „raczej poprawiła się” – 34%).

Wykres 3. Czy w porównaniu z sytuacją sprzed udziału w projekcie Pana/i obecna sytuacja zawodowa...? (N=402)

Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

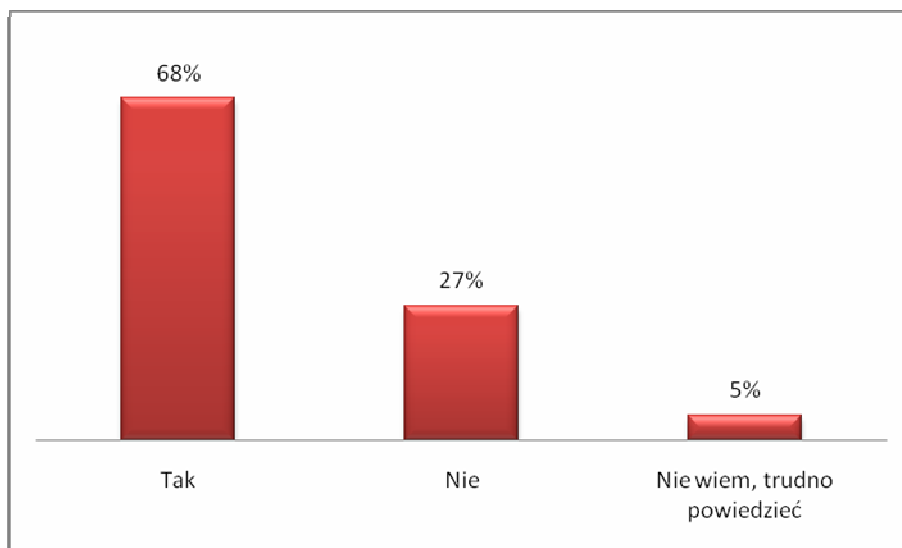
19% respondentów stwierdziło, że ich sytuacja zawodowa „pozostała bez zmian”. 26% badanych jest zdania, że na tę chwilę trudno jest im jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie.

Najbardziej zadowolone z oddziaływania skutków projektu są osoby w wieku od 15 do 24 lat. W tej grupie wiekowej odsetek osób, które oceniają, że po udziale w projekcie ich sytuacja poprawiła się lub zdecydowanie poprawiła, wynosi 47%. Jest to wysoki wynik i świadczy o tym, że projekt był dobrze dopasowany do potrzeb tej grupy wiekowej. Wśród osób, które stwierdziły, że ich sytuacja poprawiła się, znajdują się głównie osoby, które dzięki udziałowi w projekcie znalazły zatrudnienie (47% ogółu osób pozytywnie oceniających swoją sytuację po udziale w projekcie) oraz osoby, które

rozpoczęły pracę na własny rachunek (29% ogółu osób pozytywnie oceniających swoją sytuację po udziale w projekcie).

Blisko 70% uczestników deklaruje, że w chwili obecnej lepiej sobie radzi w życiu zawodowym, niż przed uczestnictwem w projekcie. Nie ma jednak istotnie statystycznych różnic w odpowiedzi na to pytanie ze względu na płeć. Zmianę najbardziej odczuwają osoby w przedziałach wiekowych 15-24 lata (70%), 35-44 lata (69%), 25-34 lata (67%). Osoby w wieku 45-54 lata skłaniały się ku odpowiedzi „tak” (59% ogółu osób w tym wieku), natomiast 67% osób w wieku 55-65 lat uważa, że po zakończeniu udziału w projekcie lepiej sobie radzi w życiu zawodowym.

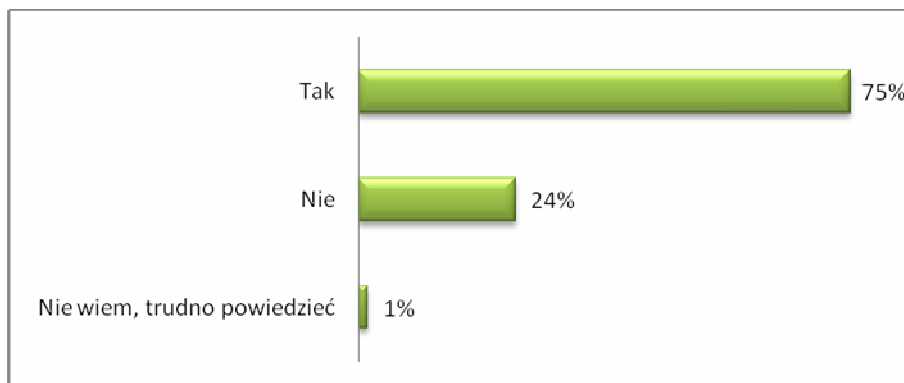
Wykres 4. Czy odczuwa Pan/i, że po zakończeniu udziału w projekcie Urzędu Pracy lepiej radzi sobie Pan/i w życiu zawodowym, niż przed przystąpieniem do tego projektu? (N=402)

Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

Kluczowe jest sprawdzenie, czy otrzymane wsparcie było efektywne, czyli czy przyczyniło się do zmiany sytuacji zawodowej uczestników projektu. Poniższy wykres przedstawia procentowy rozkład odpowiedzi na takie pytanie.

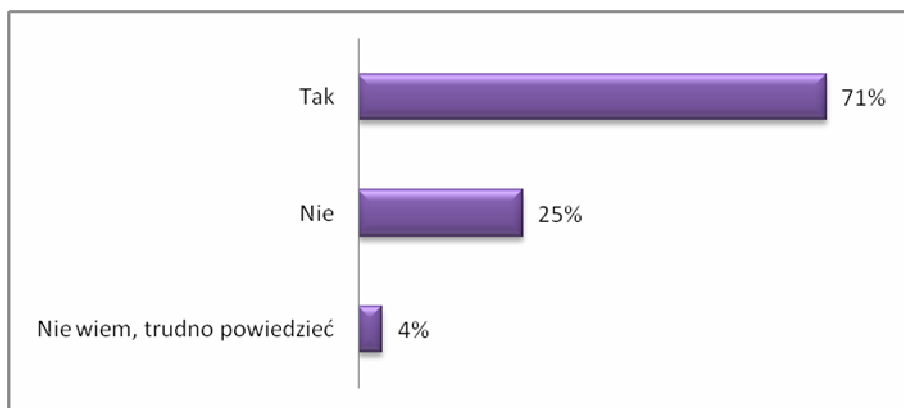
Wykres 5. Czy pomoc uzyskana z Urzędu Pracy przyczyniła się do zmian w Pana/i życiu zawodowym? (N=402)

Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

75% uczestników projektu przyznaje, że udział w projekcie przyczynił się do zmiany ich sytuacji życiowej. Jest to wysoki wynik rokujący na przyszłość osobom, którym nie udało się od razu po zdobyciu wykształcenia średniego ogólnokształcącego czy też wyższego (w sumie 58% wszystkich osób), podjąć pracy, a które zaznaczają, że udział w tym projekcie przyczynił się do zmiany ich sytuacji życiowej w najwyższym stopniu. Osoby te zostały skutecznie zaktywizowane społecznie poprzez udział w projekcie.

Wykres 6. Czy pomoc zaoferowana w tym projekcie była dla Pana/i wystarczająca? (N=402)

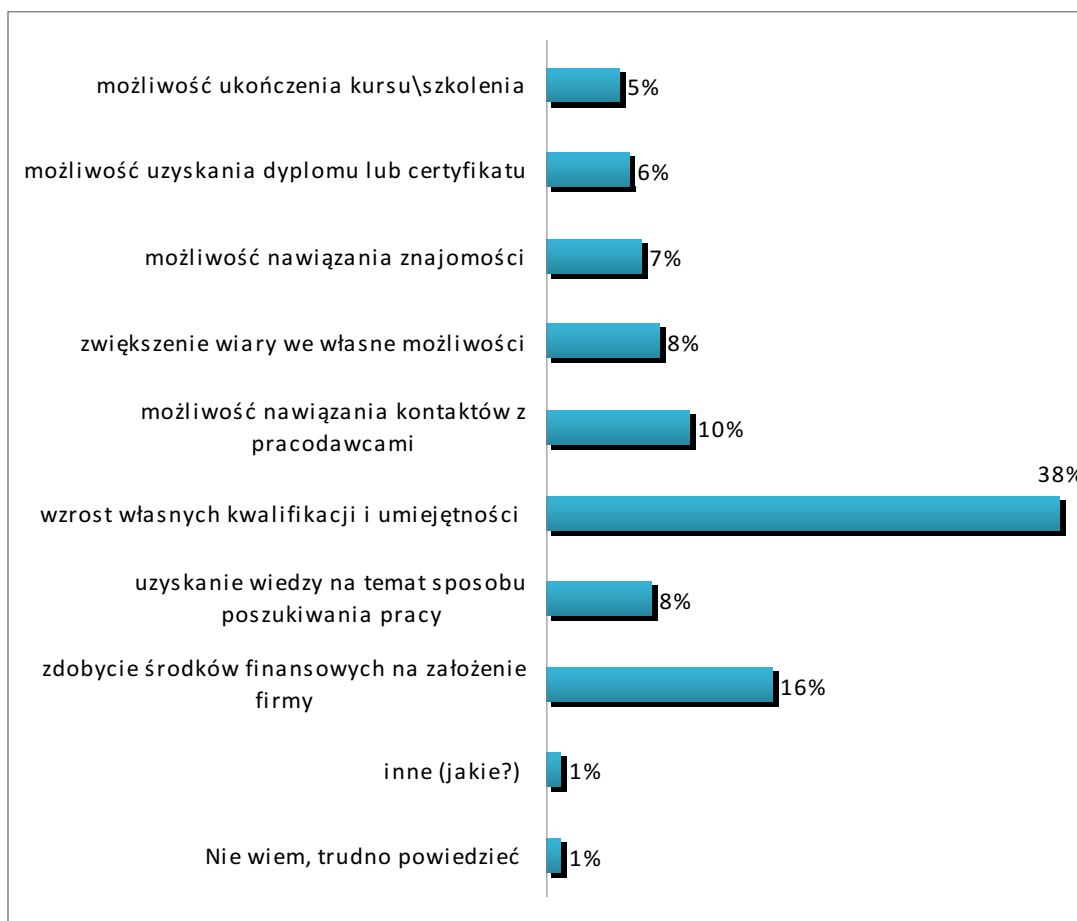

Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

71% badanych uważa, że uzyskana w ramach projektu pomoc, była wystarczająca. Otrzymałą pomoc najwyżej oceniają uczestnicy projektu w wieku od 15 do 24 lat – 82% z nich uważa, że otrzymana pomoc była wystarczająca. W niemalże równym stopniu oceniają ten aspekt pozostałe grupy wiekowe 25-34 lat (66%), 35-44 lat (60%), 45-54 lat (53%), 55-65 lat (67%).

Pomoc, jako przydatną w większym stopniu oceniają kobiety, niż mężczyźni (kobiety - 74%, mężczyźni - 65%,).

Wykres 7. Co dla Pana/i miało największe znaczenie w projekcie Urzędu Pracy? (N=402)

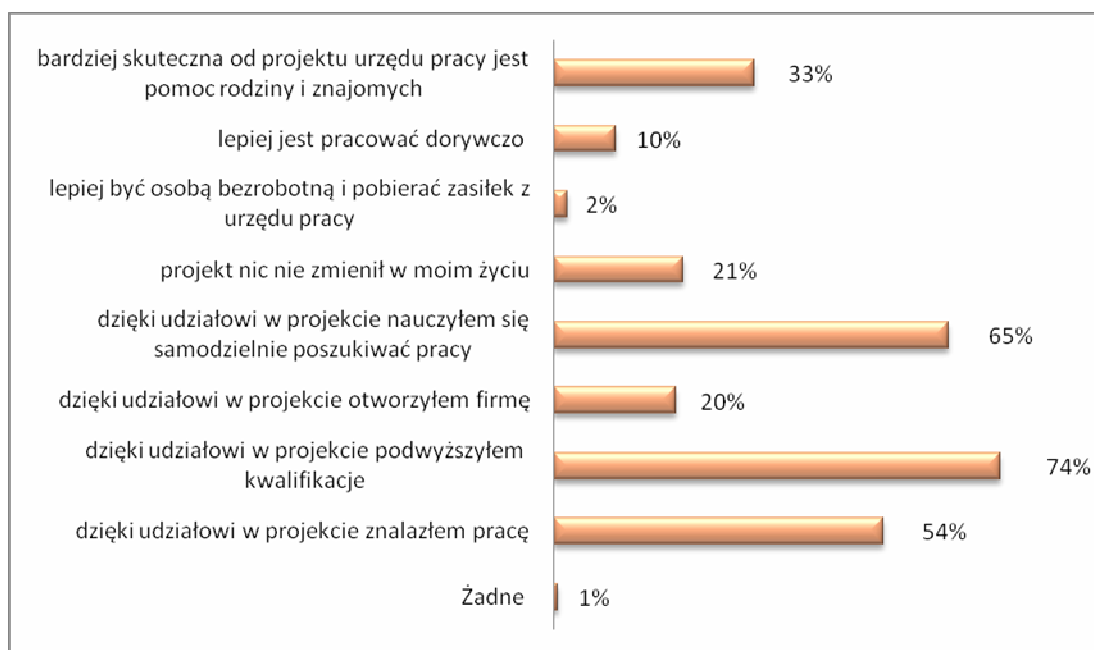

Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

Respondenci stwierdzili, że największe znaczenie miało dla nich to, że poprzez udział w projekcie zwiększyli swoje kwalifikacje i umiejętności (38%). Dosyć duże znaczenie dla respondentów miało również zdobycie środków finansowych na założenie firmy (16%) oraz sama możliwość nawiązania kontaktów z pracodawcą (10%).

Wykres 8. Czy zgadza się Pani z następującymi stwierdzeniami? *Możliwość wskazania wielu odpowiedzi (N=402)*

Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

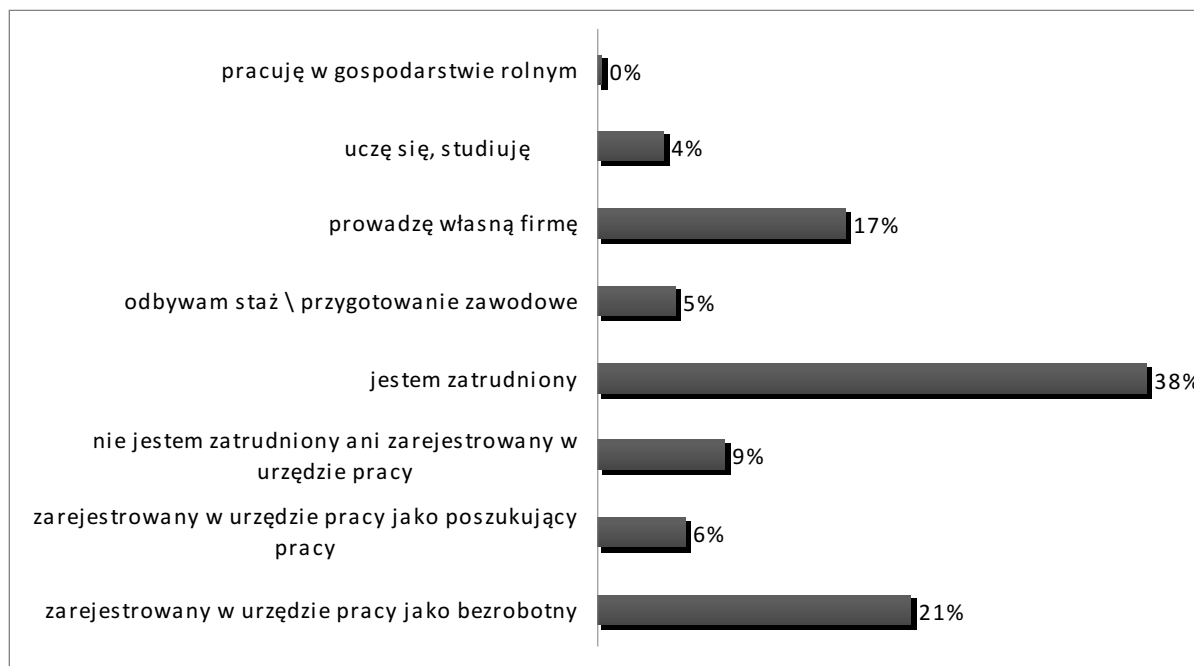
Respondenci również stwierdzili również, że dzięki udziałowi w projekcie podwyższyli swoje kwalifikacje (74%), nauczyli się samodzielnie szukać pracy (65%) oraz dzięki temu, że wzięli udział w projekcie znaleźli pracę (54%).

Niezbyt dobrym wynikiem jest natomiast fakt, że 10% uczestników projektu uważa, że lepiej jest pracować dorywczo, niż mieć stałą pracę, a aż 21% osób twierdzi, że projekt nic nie zmienił w ich życiu zawodowym.

Wykres 9. Jaka jest Pana/i obecna sytuacja na rynku pracy? (N=402)

Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

W chwili obecnej 55% uczestników projektu posiada zatrudnienie, w tym 17% prowadzi własną działalność gospodarczą.

Sukcesem projektu jest fakt, że przyczynił się on w dużym stopniu do aktywizacji kobiet, które to stanowią blisko 70% w grupie wszystkich uczestników deklarujących uzyskanie zatrudnienia. Wśród osób, które rozpoczęły własną działalność gospodarczą, kobiety już w mniejszym stopniu przeważają nad mężczyznami (kobiety 24%, mężczyźni 76%).

Największy odsetek bezrobotnych w grupie osób określających się jako „osoby zarejestrowane w Urzędzie Pracy jako bezrobotny” jest obecnie wśród uczestników z wykształceniem wyższym (37%).

Natomiast wśród osób posiadających obecnie zatrudnienie, czyli takich, którzy deklarują zatrudnienie, jak i działają w ramach samozatrudnienia znajdują się odpowiednio osoby z wykształceniem:

- średnim ogólnokształcącym (29%)
- wyższym (28%)
- średnim zawodowym (24%)

Wykres 10. Mocne strony projektu według uczestników. Możliwość zaznaczenia wielu odpowiedzi (N=402)

Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

Uczestnicy ogólnie bardzo pozytywnie oceniają projekt. Bardzo dobrze oceniane jest miejsce realizacji projektu (60%), termin realizacji projektu i współpraca z pracownikami Powiatowego Urzędu Pracy (58%), a także ciekawy sposób jego realizacji (50%). Ilość zadań związana z udziałem w projekcie stanowi zaletę tego projektu dla 43% jego uczestników. Respondenci również wymieniali inne mocne strony projektu wśród nich najczęściej występowały: możliwość uzyskania dodatkowych środków oraz podnoszenie własnych kwalifikacji.

O zdecydowanym sukcesie projektu świadczy również fakt, że jedynie 7% uczestników uważa, że projekt nie miał żadnych mocnych punktów.

Jednocześnie blisko 60% respondentów twierdzi, że w projekcie nie było żadnych słabych punktów. Największy odsetek uczestników, którzy są w pełni zadowoleni z projektu i nie widzą w nim żadnych słabych punktów, jest w grupie osób w wieku od 15 do 34 lat. 12% uczestników projektu nie było do końca zadowolonych z ilości zadań związanych z udziałem w projekcie – według tych osób było ich zbyt dużo.

Niezadowoleni uczestnicy w ramach odpowiedzi „inna(jaka?)”, stwierdzili także, że czas trwania szkoleń i staży był niewystarczająco długi, szczególnie w przypadku szkoleń specjalistycznych tj. szkolenia informatyczne, które powinny przekazywać szeroką wiedzę specjalistyczną. Respondenci podawali również inne powody niezadowolenia, wśród których w równym stopniu wymieniali brak możliwości podjęcia pracy po ukończonym stażu, lub biurokrację panującą w Powiatowym Urzędzie Pracy – opinie około 4% wszystkich badanych.

Wykres 11. Słabe strony projektu wg uczestników (N=402)
Możliwość wskazania wielu odpowiedzi

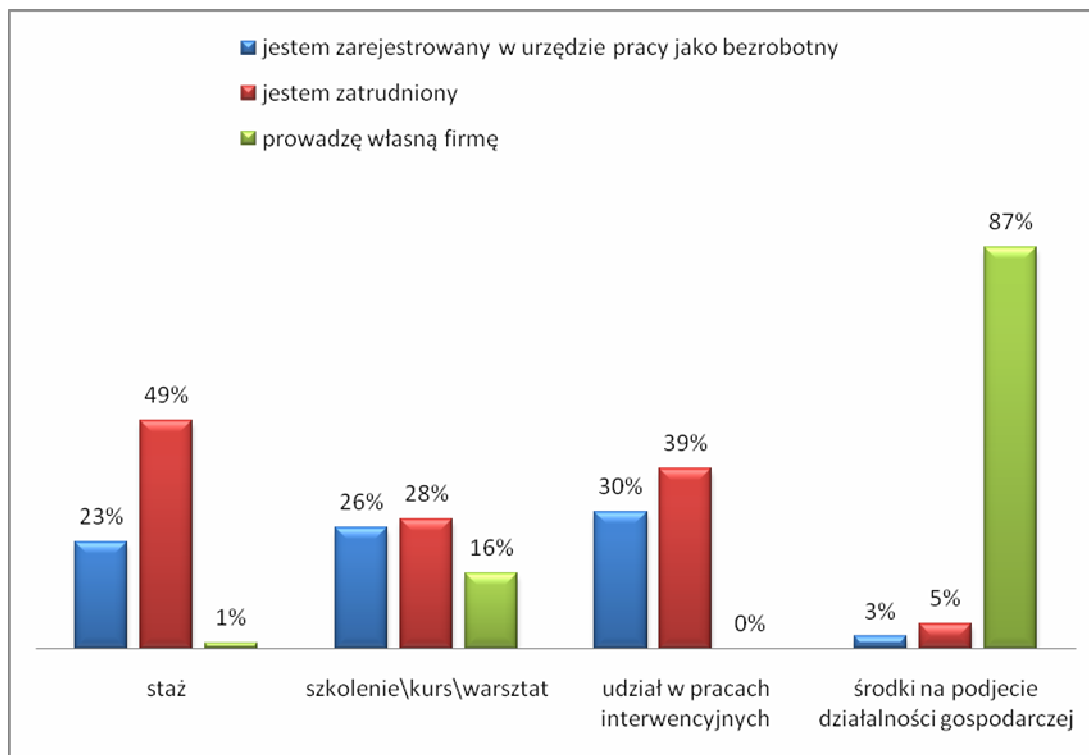

Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

Wykres 12. Zależność pomiędzy rodzajem otrzymanej w ramach projektu pomocy, a obecną sytuacją na rynku pracy

(wartości w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ uczestnicy projektu mogą w tej chwili mieć inny status zawodowy, niż jeden z trzech wymienionych – zatrudniony, prowadzący własną firmę, zarejestrowany jako bezrobotny)

Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

Najsukuteczniejszą formą pomocy okazały się środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej – prawie wszyscy uczestnicy projektu, którzy skorzystali z tej formy wsparcia w chwili badania w dalszym ciągu prowadzili własną firmę lub znaleźli stałe zatrudnienie. Łącznie 92% uczestników, którzy otrzymali jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, jest aktywnych zawodowo.

Niemniej jednak, pozostałe formy wsparcia okazały się również dość skuteczne. Warto zwrócić uwagę, na wysoki odsetek osób, które po odbytym stażu, znalazły stałe zatrudnienie 50% (49% osób jest zatrudnionych, a 1% prowadzi własną firmę).

Podobne efekty dotyczą uczestników, którzy w ramach projektu ukończyli szkolenia, kursy, czy warsztaty. W sumie aż 44% z tych osób, w chwili badania posiadało zatrudnienie (w tym również samozatrudnienie).

Okazuje się, że wśród osób, które w ramach projektu wzięły udział w pracach interwencyjnych, ten odsetek jest nieco niższy – dokładnie 39% badanych znalazło zatrudnienie.

Podsumowując wyniki badania przeprowadzonego wśród uczestników projektu należy zaznaczyć, że projekt z pewnością spełnił również kryterium trwałości. Aby rezultaty projektu uznać za trwałe, uczestnicy muszą odczuwać ich skutki, co najmniej w sześć miesięcy po jego zakończeniu. Badanie, którego wyniki omówiono powyżej zostało przeprowadzone po tym okresie – wszystkie jego wyniki potwierdzają, więc, że pozytywne rezultaty projektu są przez uczestników projektu odczuwane w zakładanym horyzoncie czasowym.

6. Opis zastosowanej metodologii

6.1. Cele badania

Celem przedmiotowego badania ewaluacyjnego była ocena jakości projektu systemowego realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL oraz wpływu podejmowanych w ramach tego projektu działań na podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia jego uczestników.

Szczegółowe cele ewaluacji projektu to:

1. ocena stopnia, w jakim cele projektu odpowiadają problemom lokalnego rynku pracy,
2. ocena stopnia realizacji zamierzonych celów projektu, ocena sposobu zarządzania projektem oraz jego wdrażania, stopnia jakości współpracy z lokalnymi instytucjami zaangażowanymi w realizację Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013,
3. identyfikacja barier i problemów związanych z realizacją projektu systemowego (w tym związanych z zarządzaniem projektem i jego wdrażaniem),
4. ocena sposobu doboru instrumentów rynku pracy pod kątem ich adekwatności do celów projektu,
5. ocena użyteczności oferowanego wsparcia z punktu widzenia uczestników projektu,
6. ocena trwałości działań podejmowanych w projekcie w okresie, co najmniej 6 miesięcy od zakończenia przez uczestników udziału w projekcie.

Analizy zostały przeprowadzone z uwzględnieniem kryteriów ewaluacyjnych:

- 1. Trafność (adekwatność)** – rozumiana jako ocena sposobu doboru zastosowanych w projekcie systemowym instrumentów pod kątem realizacji celów projektu PUP, celu Działania 6.1 PO KL, celów szczegółowych Priorytetu VI PO KL, celu szczegółowego nr 1 PO KL, a także ocena związku pomiędzy

zdefiniowanymi celami, a istniejącymi problemami społeczno-gospodarczymi, które mają zostać rozwiązane dzięki interwencji EFS;

2. **Skuteczność** – rozumiana jako stopień, w jakim wdrażane w projekcie działania, poprzez wykorzystane usługi i instrumenty rynku pracy, przyczyniają się do realizacji celów projektu systemowego PUP w Opocznie, celu Działania 6.1, celów szczegółowych Priorytetu VI, celu szczegółowego nr 1 PO KL – czyli w jakim stopniu zakładane cele projektu zostały zrealizowane;
3. **Użyteczność** – rozumiana jako wpływ zaoferowanego wsparcia na poprawę sytuacji uczestników na rynku pracy, a także ocena czy zmiany wywołane realizacją projektu są korzystne z punktu widzenia jego uczestników i do jakiego stopnia oddziaływanie projektu odpowiada potrzebom grupy docelowej;
4. **Trwałość** – rozumiana jako użyteczność w dłuższym okresie czasu, a więc ocena czy i w jakim stopniu zmiany sytuacji zawodowej uczestników projektu, wywołane jego oddziaływaniem są zauważalne w okresie, co najmniej 6 miesięcy po zakończeniu udziału w tym projekcie.

6.2. Charakterystyka ewaluowanego projektu

Głównym celem projektu „Lepsze jutro” jest dostosowanie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych do wymogów obecnego rynku pracy, pobudzenie aktywności zawodowej oraz promocja i rozwój przedsiębiorczości wśród osób bezrobotnych.

Projekt ten zakłada następujące cele szczegółowe:

- Zwiększenie motywacji osób bezrobotnych w nabywaniu kwalifikacji lub ich podnoszeniu,
- Zwiększenie motywacji osób bezrobotnych w nabywaniu umiejętności zawodowych,
- Podniesienie motywacji osób w zdobywaniu doświadczenia zawodowego oraz podejmowania zatrudnienia lub samozatrudnienia

- Odbudowa pozytywnych postaw i chęci uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

Projekt stanowi odpowiedź na Europejską Strategię Zatrudnienia, założone cele programowe PO KL 2007 – 2013, oraz wpisuje się w założenia Priorytetu VI: Rynek pracy otwarty dla wszystkich, Poddziałania 6.1.3: Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych.

W ramach projektu założono następujące działania:

- 1) Akcja informacyjno-promocyjna** mająca na celu promocję przedsięwzięcia i jak najszersze informowanie o korzyściach płynących z udziału w projekcie. Polegała ona na zamieszczeniu informacji o projekcie na tablicach ogłoszeń w siedzibie oraz na stronach internetowych Powiatowego Urzędu Pracy i Starostwa w Opocznie oraz wszystkich samorządów gminnych, a także w formie ogłoszenia w lokalnej prasie. Poprzez plakaty umieszczane w miejscach ogólnie dostępnych. Wszystkie pomieszczenia związane z realizacją projektu były oznaczone logotypami POKL i UE oraz informacjami o realizacji projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
- 2) Spotkania z doradcą zawodowym** – mające na celu zidentyfikowanie mocnych i słabych stron, ograniczeń i możliwości odnoszących się do sfery zatrudnienia. Pomoc doradców polegała na doborze odpowiedniej formy wsparcia w projekcie. Rozmowy indywidualne doradcy przeprowadzali z osobami zainteresowanymi następującymi formami wsparcia: szkolenia, staże i środki na podjęcie działalności gospodarczej,
- 3) Spotkania z pośrednikiem pracy** – mające na celu pomoc osobie bezrobotnej w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w celu pozyskania odpowiednich pracowników. W szczególności pomocą pośrednictwa pracy zostały objęte osoby kierowane na prace interwencyjne i staże.
- 4) Szkolenia indywidualne i grupowe** - umożliwiające bezrobotnym podniesienie lub aktualizację kwalifikacji, a tym samym łatwiejsze wejście bądź powrót na rynek pracy. Uczestnikom szkoleń były wypłacane stypendia szkoleniowe,

- 5) **Prace interwencyjne** – przeprowadzane w jednostkach samorządu terytorialnego. Możliwość podjęcia zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych przyczyniła się do poprawy sytuacji materialnej osób bezrobotnych,
- 6) **Jednorazowo przyznawane środki na podjęcie działalności gospodarczej (w tym szkolenia z przedsiębiorczości)** - bezzwrotne dotacje pomagające przedsiębiorczym mieszkańcom powiatu opoczyńskiego rozpocząć pracę na własny rachunek. Przyznanie środków było dokonywane zgodnie z Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- 7) **Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy** - dające możliwość podniesienia kwalifikacji i umiejętności poprzez praktykę w miejscu pracy (tylko dla osób rozpoczynających projekt w 2008 roku).

Projektem zostały objęte osoby bezrobotne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opocznie, które przede wszystkim zalicza się do grupy osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy (wg art.49 ustawy z dn. 20.IV.2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy Dz.U. z 2008, Nr 69, poz.415, z późn. zm.):

- bezrobotna młodzież do 25 roku życia,
- osoby długotrwale bezrobotne,
- bezrobotne kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka,
- bezrobotni powyżej 50 roku życia,
- osoby bezrobotne nie posiadające kwalifikacji zawodowych, również te bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego,
- bezrobotni samotnie wychowujący, co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia,
- bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia
- bezrobotni niepełnosprawni.

6.3. Pytania kluczowe ewaluacji

Cele przedmiotowego badania zostały osiągnięte poprzez uzyskanie odpowiedzi w obrębie jedenastu pytań problemowych:

1. W jakim stopniu realizowane w projekcie systemowym działania przyczyniają się do realizacji celów i wskaźników Poddziałania 6.1.3 oraz Działania 6.1 i Priorytetu VI PO KL? Czy są zgodnie z programami promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy (zgodnie z art. 9, ust 1. pkt 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy)?
2. Które instrumenty rynku pracy, stosowane w projekcie systemowym są najbardziej skuteczne (najlepiej przyczyniają się do realizacji celów, rezultatów i wskaźników projektów)?
3. Jakiego rodzaju problemów doświadcza beneficjent systemowy (PUP w Opcznie) w trakcie realizacji projektu systemowego w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL?
4. Jakie działania podejmuje PUP w celu rozwiązania pojawiających się problemów? Z kim się kontaktuje? Jakie metody i sposoby wykorzystuje w celu rozwiązania problemów? Gdzie poszukuje informacji? Od kogo uzyskuje ewentualną pomoc?
5. Jakie są potrzeby i oczekiwania uczestników projektu systemowego?
6. W jakim stopniu projekt systemowy w Poddziałaniu 6.1.3 PO KL jest skutecznie zarządzany?
7. Jak beneficjent systemowy realizujący projekty w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL ocenia współpracę przy realizacji projektu z innymi instytucjami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi, a także IP/IP2 PO KL?
8. Czy i w jakim zakresie wsparcie udzielone uczestnikom w ramach projektu systemowego w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL przyczyniło się do zmiany ich statusu na rynku pracy (uzyskali niezbędne kwalifikacje zawodowe, znaleźli i zdobyli zatrudnienie, podjęli dalsze kształcenie lub szkolenie w celu znalezienia pracy)?
9. W jakim obszarze uczestnicy projektu odczuwają największe zmiany własnej sytuacji społeczno-zawodowej? Co dokładnie osiągnęli dzięki udziałowi w projekcie systemowym? Jak uczestnicy oceniają uzyskane wsparcie?

10. Dzięki zastosowaniu, jakich instrumentów rynku pracy wsparcie udzielone w ramach projektu przyczyniło się do zmiany sytuacji społeczno-zawodowej uczestników projektu?
11. Czy wsparcie uzyskane w ramach projektu minimum 6 miesięcy wcześniej jest nadal odczuwalne? Czy według uczestników efekty wsparcia są trwałe (czy utrzymali zdobyte dzięki wsparciu projektowemu miejsca zatrudnienia, czy uzyskane kwalifikacje zawodowe są przez nich wykorzystywane w aktualnej pracy)?

6.4. Opis zastosowanych metod i technik badawczych

W przedmiotowym badaniu zastosowano następujące narzędzia i techniki badawcze: **analizę dokumentów** (Desk Research), **telefoniczne badanie ankietowe** (CATI), **wywiady bezpośrednie PAPI *In Home***, oraz **połączony wywiad indywidualny** (IDI). Połączono wykorzystanie metod ilościowych oraz jakościowych. Metoda ilościowa pozwoliła na liczbowy opis i wyjaśnianie badanych zjawisk, na ustalenie jak często określone opinie, fakty czy zachowania występują w badanej zbiorowości. Zastosowano precyzyjne metody statystyczne na etapie doboru próby i kalkulowania wyników badania. Użycie wystandaryzowanych narzędzi badawczych ujednoliciło fazę terenową, czyli przeprowadzanie wywiadów z uczestnikami i zagwarantowało, że wszyscy respondenci poddani byli działaniu bardzo zbliżonych bodźców. Z kolei zastosowanie metod jakościowych pozwoliło na poznanie kontekstu wdrażania oraz zagadnień związanych z realizacją projektu z perspektywy PUP.

Zastosowanie wielu narzędzi jednocześnie, czyli tzw. triangulacja, pozwoliło zebrać pełniejszy materiał badawczy i uwzględnić punkt widzenia realizatora projektu oraz jego uczestników.

Metody i narzędzia badawcze posłużyły do uzyskania szczegółowych informacji na temat sformułowanego celu badania, jak również odpowiedzi na postawione problemy i pytania badawcze. Zgromadzono materiał niezbędny do osiągnięcia celów badania i realizacji sformułowanych zadań problemowych. Szczegółowy opis zastosowanych technik badawczych przedstawiony został poniżej.

Analiza danych zastanych (Desk Research) obejmowała:

- a) Dokumentację projektu systemowego, zrealizowanego przez PUP w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL w roku 2008 i 2009 (zarówno dokumentacja finansowa, jak i rzeczowa – wnioski o dofinansowanie, wnioski o płatność, informacja o stanie i strukturze bezrobocia w 2008-2009, programy szkoleniowe, materiały promocyjne),
- b) Zapisy dokumentów programowych PO KL:
  - i. „Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki”,
  - ii. „Szczegółowego Opisu Priorytetów PO KL”,
  - iii. „Projekty systemowe Powiatowych Urzędów Pracy w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki”,
- c) Dane pozyskane z rejestru PUP na temat sytuacji na rynku pracy, w jakiej znajdują się uczestnicy projektu systemowego, którzy zakończyli udział w projekcie,
- d) Rankingi zawodów deficytowych i nadwyżkowych za lata 2008-2009,
- e) Raporty o stanie rynku pracy dla m. Opoczno za lata 2007-2009,
- f) Opracowanie „Bezrobocie na terenie powiatu opoczyńskiego” za lata 2008 i 2009.

Wywiad indywidualny (IDI) został przeprowadzony z osobą do kontaktów roboczych, określoną we wniosku o dofinansowanie projektu systemowego (z 2009 r.) realizowanego w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL. Pytania zostały pogłębione przez badacza, a poruszane w ramach wywiadu tematy wykraczały poza zakres pytań przedstawionych w dyspozycjach w celu uzyskania jak najbardziej rzetelnych i dokładnych informacji na temat jakości zarządzania i wdrażania projektu systemowego, stosowanych instrumentów rynku pracy oraz współpracy z innymi instytucjami przy realizacji projektu. Przebieg wywiadu indywidualnego został zarejestrowany i stanowił materiał badawczy.

CATI (Computer Assisted Telephone Interviewing) i PAPI (Paper And Pencil Interviewing) - respondentami w wywiadach telefonicznych CATI oraz w wywiadach bezpośrednich PAPI byli beneficjenci ostateczni projektu systemowego „Lepsze jutro”, którzy zakończyli udział (zgodnie z zaplanowaną ścieżką wsparcia) w projekcie systemowym w 2009 r., co najmniej 6 miesięcy przed badaniem.

Zgodnie z założeniami ewaluacji projektów systemowych przedstawionymi przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, jeżeli w projekcie udział wzięło między 500 a 1000 osób, to badaniem CATI należało objąć, co najmniej 385 osób.

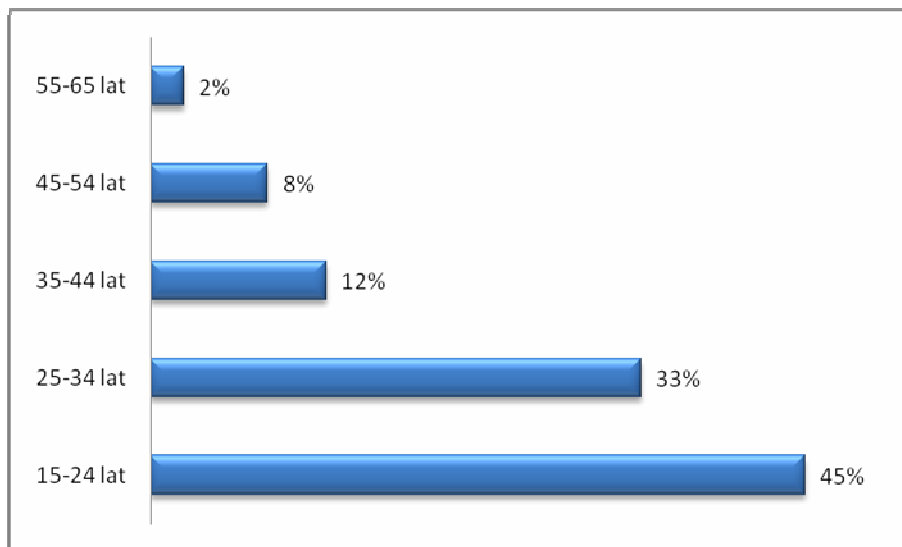
Aby zapewnić jak największy odsetek zrealizowanych wywiadów ustalono następującą ścieżkę dotarcia do respondenta: z każdym uczestnikiem projektu ankiet telefoniczny podjął minimum trzykrotną próbę kontaktu (w niektórych przypadkach nawet cztero lub pięciokrotną próbę). W sytuacji, gdy pomimo tych prób, nie został zrealizowany wywiad zakończony sukcesem, dane uczestnika były przekazywane do Działu Badań Terenowych, gdzie, po przygotowaniu odpowiednich materiałów (ankieta PAPI i formularz doboru), ankiet terenowy udawał się pod wskazany adres w celu przeprowadzenia ankiety metodą wywiadu kwestionariuszowego „*face to face In Home*”. Tym samym dołożono wszelkich starań, aby zrealizować jak najwięcej wywiadów zakończonych sukcesem.

Ostatecznie, łącznie w badaniu udział wzięły 402 osoby. 336 uczestników zostało przebadanych metodą CATI, a 66 osób metodą wywiadów bezpośrednich PAPI *In Home*. Pozostali uczestnicy projektu odmówili udziału w badaniu, nie spełnili kryteriów doboru (to zn. uczestnictwo w projekcie) lub nie było możliwości skontaktowania się z nimi (CATI – nieistniejący numer telefonu, automatyczna sekretarka, nikt nie odbierała, a PAPI *In Home* – nie zastano respondenta pod wskazanym adresem – nieobecny w domu, zmiana miejsca zamieszkania, itp.), dlatego też te osoby zostały uznane za nieosiągalne.

Poniżej przedstawione zostały informacje dotyczące charakterystyki próby.

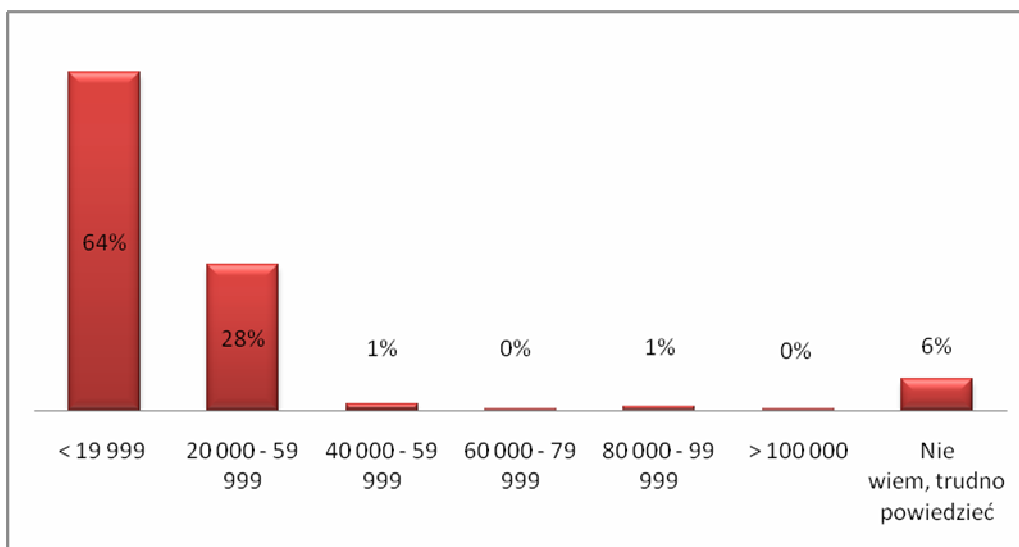
Wykres 13. Rozkład próby ze względu na wiek (N=402)

Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

Najliczniejszą grupę wśród uczestników stanowiły osoby w wieku 15-24 lata, czyli osoby młode, które po zdobyciu wykształcenia średniego ogólnokształcącego nie mogły odnaleźć się na rynku pracy. Są to osoby które zaliczają się do osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy (wg art.49 ustawy z dn. 20.IV.2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy Dz.U. z 2008, Nr 69, poz.415, z późn. zm). Następną, co do wielkości grupą uczestników projektu, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym, były osoby w wieku od 25-34 lat, są to osoby zazwyczaj z wykształceniem wyższym oraz średnim zawodowym. Są to również osoby, które w 2009 roku stanowiły blisko 29% ogółu bezrobotnych – była to największa co do wielkości grupa wiekowa bezrobotnych w powiecie opoczyńskim.

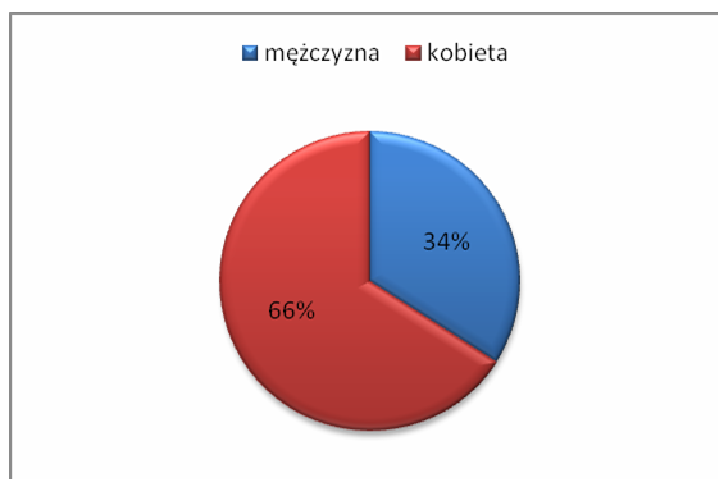
Wykres 14. Rozkład próby ze względu na wielkość miejsca zamieszkania (N=402)

Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

Wśród uczestników projektu najwięcej jest osób, które wskazały miejscowości poniżej 20 tysięcy mieszkańców jako miejsce zamieszkania. Stanowiły one 64% badanej populacji. 28% uczestników zamieszkuje miejscowości liczące pomiędzy 20 a 59 tysięcy mieszkańców.

Wykres 15. Rozkład próby ze względu na płeć (N=402)

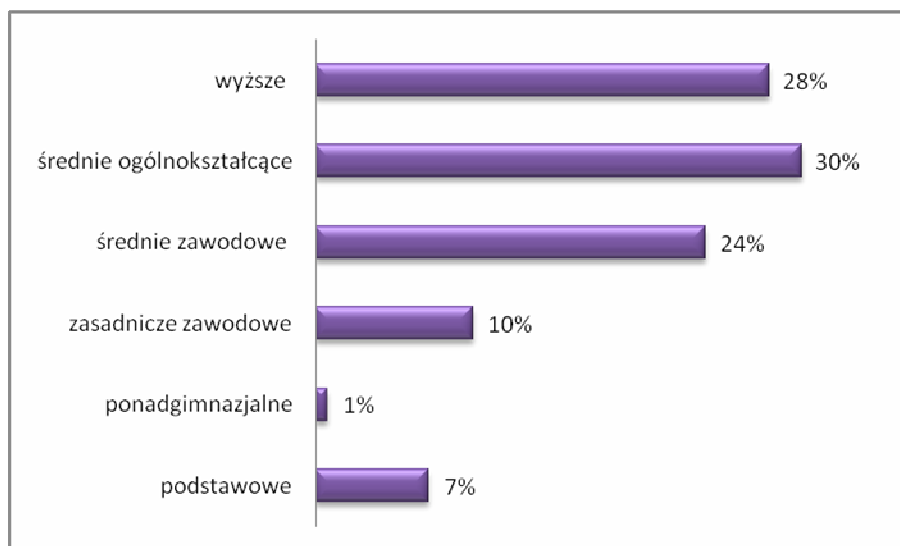

Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

Wśród uczestników projektu przeważały kobiety – stanowiły 66% badanej populacji. Poziom bezrobocia wśród kobiet w powiecie opoczyńskim w badanym okresie był wyższy, niż poziom bezrobocia wśród mężczyzn.

Wykres 16. Rozkład próby ze względu na wykształcenie (N=402)

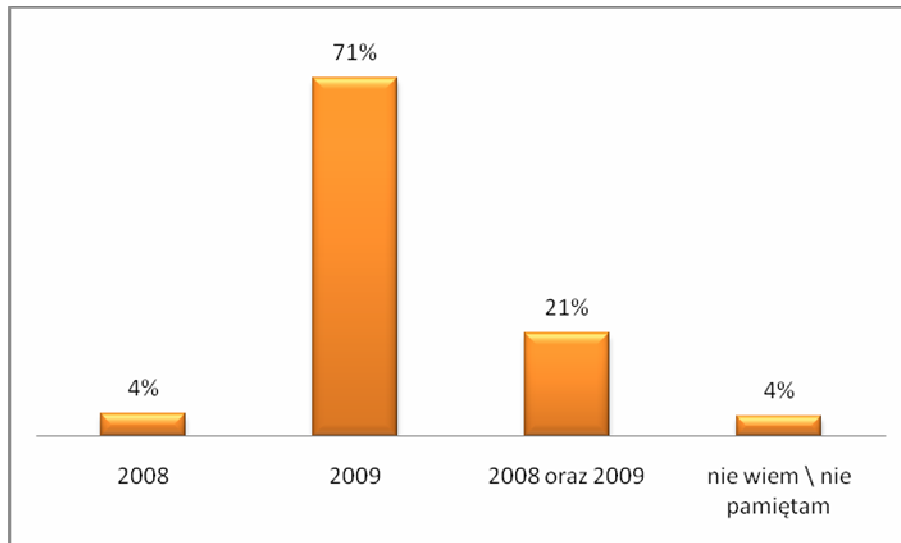
Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

Największą grupę wśród badanych stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Były to przede wszystkim osoby młode w wieku do 24 lat, które po zakończeniu edukacji miały trudności ze znalezieniem pracy, głównie ze względu na brak doświadczenia. Kolejną, co do wielkości grupą, były osoby o wykształceniu wyższym - w tej grupie przeważały osoby w wieku 25-34 lat, które to w powiecie opoczyńskim stanowiły wówczas największą grupę bezrobotnych. Trzecią, co do wielkości grupą były osoby z wykształceniem średnim zawodowym. W grupie tej przeważały osoby w przedziale wiekowym od 15-34 lat. (15-24 oraz 25-34 lat).

Wykres 17. Rozkład próby ze względu na rok uczestnictwa w projekcie (N=402)

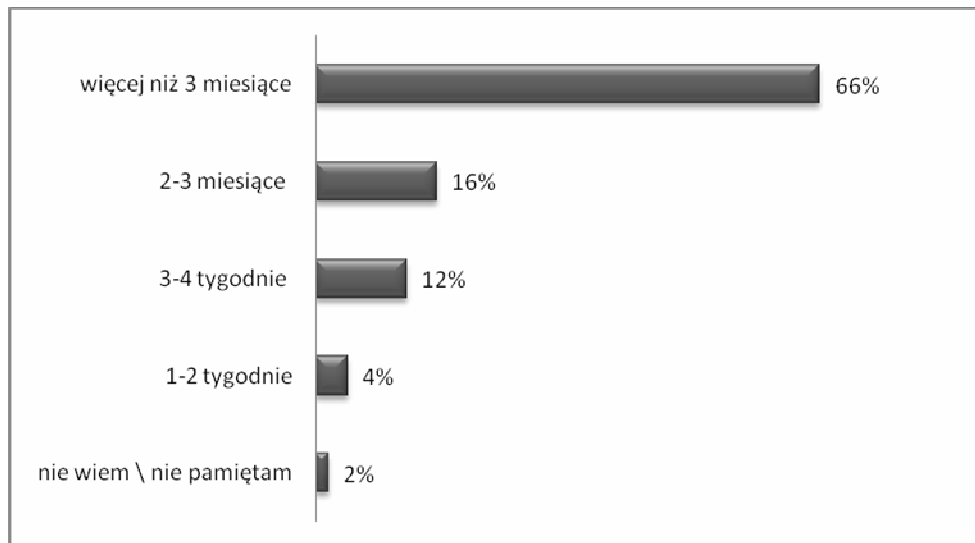

Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

Badaniem CATI zostały objęte wyłącznie osoby, które zakończyły projekt systemowy w 2009 roku. Te osoby mogły rozpocząć udział w projekcie w 2008 roku i zakończyć go w 2009 roku (21% respondentów). Niemniej jednak część respondentów (4%) udzieliła informacji, że projekt został przez nich zakończony w 2008 roku. Być może ze względu na długi okres czasu, który upłynął od zakończenia udziału w projekcie, osoby te omyłkowo wskazały rok 2008 jako datę zakończenia projektu. Zdecydowaną większość badanej populacji stanowiły jednak osoby, które brały udział w projekcie w 2009 roku – 71%.

Wykres 18. Rozkład próby ze względu na długość okresu uczestnictwa w projekcie (N=402)

Źródło: Badania własne prowadzone w ramach ewaluacji projektu systemowego.

W ramach projektu uczestnicy mogli skorzystać z różnych usług i instrumentów wsparcia, które miały także różny okres trwania. Najwięcej respondentów skorzystało z pomocy trwającej czasowo najdłużej – powyżej trzech miesięcy (66%). 16% respondentów skorzystało z pomocy trwającej 2-3 miesiące. Pozostała grupa osób skorzystała z pomocy trwającej 3-4 tygodnie (12% ogółu badanych). Najmniej osób uczestniczyło w projekcie zaledwie przez 1-2 tygodnie (4%).

7. Wnioski i tabela wdrażania rekomendacji

Projekt pod nazwą „Lepsze jutro” realizowany przez Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie w ramach Poddziałania 6.1.3 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki pozytywnie oceniono pod względem każdego z analizowanych kryteriów:

- **trafności** - cele i wskaźniki projektu dobrze wpisują się w cele i wskaźniki PO KL, Działania 6.1 i Poddziałania 6.1.3, oraz inne dokumenty strategiczne, a także potrzeby i specyfikę lokalnego rynku pracy;
- **skuteczności** - wykorzystane instrumenty pozwalają realizować cele projektu poprzez podnoszenie aktywności zawodowej jego uczestników i zwiększanie ich umiejętności i kwalifikacji zawodowych;
- **użyteczności** – zaoferowane w ramach projektu wsparcie pozwoliło na poprawę sytuacji jego uczestników na rynku pracy. Projekt jest bardzo dobrze oceniany przez jego uczestników. Deklarują oni, że dzięki udziałowi w projekcie zmieniła się ich sytuacja zawodowa, oraz że projekt pozwolił na podwyższenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych. Projekt zmienił także postawy biorących w nim udział osób;
- **trwałości** – użyteczność projektu jest zauważalna, po co najmniej 6 miesiącach po zakończeniu projektu. Badanie ankietowe z uczestnikami, w którym dokonali oni oceny projektu, zostało przeprowadzone właśnie po tym okresie.

Część A - rekomendacje operacyjne							
Lp	Tytuł raportu	Wniosek (strona w raporcie)	Rekomendacja (strona w raporcie)	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Status: Stan wdrożenia	Termin realizacji
1.	Raport z badania ewaluacyjnego projektu systemowego pn. „Lepsze jutro” realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie	Wśród pracowników Urzędu Pracy brakuje osoby zajmującej się wyłącznie kontrolą działań związanych z funkcjonowaniem projektu systemowego (str. 27)	Istnieje potrzeba wyodrębnienia w strukturach pracowniczych Urzędu Pracy stanowiska, które swoimi obowiązkami obejmowałoby nadzór nad przebiegiem i realizacją projektu systemowego (str. 3, 8)	PUP w Opocznie	Wyznaczenie pracownika, którego obowiązki skupiałyby się przede wszystkim na pracach związanych z kontrolą prawidłowej realizacji projektu systemowego.	Zaakceptowano do wdrożenia	Kwartał I, II, III i IV 2011r., 2012r., 2013r.

Część B - rekomendacje kluczowe							
Lp	Tytuł raportu	Wniosek (strona w raporcie)	Rekomendacja (strona w raporcie)	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Status: Stan wdrożenia	Termin realizacji
2.	Raport z badania ewaluacyjnego projektu systemowego pn. „Lepsze jutro” realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie	Zbyt krótki okres trwania środków pomocowych w postaci szkoleń i stażów, na co skarżą się uczestnicy projektu (str. 27)	Należy rozważyć przedłużenie czasu trwania szkoleń i stażów realizowanych w ramach projektu systemowego (szczególnie w przypadku szkoleń specjalistycznych) (str. 3, 8)	PUP w Opocznie	Analiza możliwości wydłużenia czasu trwania takich usług i instrumentów pomocowych.	Zaakceptowano do wdrożenia	Kwartał I, II, III i IV 2011r., 2012r., 2013r.

Część C - rekomendacje horyzontalne							
Lp	Tytuł raportu	Wniosek (strona w raporcie)	Rekomendacja (strona w raporcie)	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Status: Stan wdrożenia	Termin realizacji
3.	Raport z badania ewaluacyjnego projektu systemowego pn. „Lepsze jutro” realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie	Zbyt późno wpływające środki przyznane w ramach projektu systemowego przekładają się na problemy z terminowością oraz realizacją założonych w projekcie celów i założeń. (str. 18)	Instytucje Pośredniczące powinny przekazywać środki przeznaczone w ramach projektu systemowego we wcześniejszym terminie. (str. 3, 8)	WUP w Łodzi, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	Analiza możliwości przesyłania środków finansowych na dany cel najpóźniej do końca pierwszego miesiąca nowego roku rozliczeniowego.		Kwartał I, II, III i IV 2011 r.

8. Aneksy

Wzór kwestionariusza CATI

P1. Chciałbym zadać Panu/i kilka pytań dotyczących projektu urzędu pracy, w którym Pan/i uczestniczył/a.	
Jak długo brał/a Pan/i udział w projekcie powiatowego urzędu pracy?	
<i>ANKIETER: Proszę odczytać kafeterię i zaznaczyć właściwą odpowiedź.</i>	
☐ 1-2 tygodnie	
☐ 3-4 tygodnie	
☐ 2-3 miesiące	
☐ więcej niż 3 miesiące	
☐ nie wiem / nie pamiętam	
P2. W którym roku uczestniczył/a Pan/i w projekcie?	
<i>ANKIETER: Proszę odczytać kafeterię i zaznaczyć właściwą odpowiedź.</i>	
☐ 2008	
☐ 2009	
☐ 2008 oraz 2009	
P3. Jaka jest Pana/i obecna sytuacja na rynku pracy?	
<i>ANKIETER: Proszę odczytać wskazane możliwości i zaznaczyć właściwą odpowiedź.</i>	
☐ jestem zarejestrowany w urzędzie pracy jako bezrobotny	<i>Proszę przejść do P4</i>
☐ jestem zarejestrowany w urzędzie pracy jako poszukujący pracy	<i>Proszę przejść do P5</i>
☐ nie jestem zatrudniony ani zarejestrowany w urzędzie pracy	<i>Proszę przejść do P5</i>
☐ jestem zatrudniony	<i>Proszę przejść do P5</i>
☐ odbywam staż / przygotowanie zawodowe	<i>Proszę przejść do P5</i>
☐ prowadzę własną firmę	<i>Proszę przejść do P5</i>
☐ uczę się, studiuje	<i>Proszę przejść do P5</i>
☐ pracuję w gospodarstwie rolnym	<i>Proszę przejść do P5</i>
P4. Jak długo jest Pan obecnie zarejestrowany jako bezrobotny w powiatowym urzędzie pracy?	
<i>ANKIETER: Proszę odczytać kafeterię i zaznaczyć właściwy przedział.</i>	
☐ do 6 miesięcy	
☐ od 7-12 miesięcy	
☐ od roku do 2 lat	
☐ ponad 2 lata	

P5. Czy decyzję o udziale w projekcie podjął /podjęła Pan/i osobiście czy wspólnie z inną osobą?	
<i>ANKIETER: Proszę odczytać możliwości i zaznaczyć właściwą odpowiedź. Jeżeli odpowiedź „wspólnie z inną osobą” proszę przejść do P6, jeżeli odpowiedź „osobiście” proszę przejść do P7.</i>	
☐ osobiście	☐ wspólnie z inną osobą

P6. Kto Panu/i doradził udział w projekcie powiatowego urzędu pracy?
<i>ANKIETER: Proszę odczytać wskazane możliwości i zaznaczyć właściwą odpowiedź.</i>
☐ pracownik urzędu pracy
☐ pracownik pomocy społecznej
☐ pracownik stowarzyszenia / fundacji
☐ członek rodziny
☐ znajomy / znajoma
☐ inną osobą (kto?)

P7. Jakiego rodzaju pomoc otrzymał /a Pan/Pani w projekcie realizowanym przez urząd pracy?
<i>ANKIETER: Proszę odczytać kafeterię i zaznaczyć wszystkie wskazane przez respondenta odpowiedzi.</i>
☐ ukończyłem/am staż
☐ ukończyłem/am przygotowanie zawodowe
☐ ukończyłem/am szkolenie / kurs / warsztat
☐ ukończyłem/am udział w pracach interwencyjnych
☐ uzyskałem środki na podjęcie działalności gospodarczej
☐ inna (jaką?)

P8. Jak Pan/i ocenia, czy pomoc ta przyczyniła się do zmian w Pana/i życiu zawodowym?		
<i>ANKIETER: Jeżeli odpowiedź „tak” proszę przejść do P9, jeżeli odpowiedź „nie” proszę przejść do P11.</i>		
☐ tak	☐ nie	☐ trudno powiedzieć

P9. W jakim stopniu uzyskana pomoc ta przyczyniła się do zmian w Pana/i życiu zawodowym? Proszę ocenić w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza odpowiedź: bardzo nieskuteczna, a 5 – bardzo skuteczna.						
<i>ANKIETER: Proszę odczytać listę odpowiedzi zaznaczonych w P7 i poprosić respondenta o ocenę w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza odpowiedź: bardzo nieskuteczna, a 5 – bardzo skuteczna.</i>						
☐ ukończyłem/am staż	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐ ukończyłem/am przygotowanie zawodowe	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐ ukończyłem/am szkolenie / kurs / warsztat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐ ukończyłem/am udział w pracach interwencyjnych	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐ uzyskałem środki na podjęcie działalności gospodarczej	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐ inna (jaką?)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

P10. Czy w porównaniu z sytuacją sprzed udziału w projekcie Pana/i obecna sytuacja zawodowa ... ?

ANKIETER: Proszę odczytać odpowiedzi i zaznaczyć jedną właściwą.

☐ zdecydowanie pogorszyła się	☐ raczej pogorszyła się	☐ pozostała bez zmian	☐ raczej poprawiła się	☐ zdecydowanie poprawiła się	☐ trudno powiedzieć
--	--	--	---	---	--

P11. Czy odczuwa Pan/i, że po zakończeniu udziału w projekcie urzędu pracy lepiej radzi sobie Pan/i w życiu zawodowym niż przed przystąpieniem do tego projektu?

ANKIETER: Proszę odczytać listę odpowiedzi i zaznaczyć odpowiedzi respondenta

☐ tak	☐ nie	☐ trudno powiedzieć
------------------------------	------------------------------	--

P12. Czy pomoc zaoferowana w tym projekcie była dla Pana/i wystarczająca?

ANKIETER: Jeśli odpowiedź „tak” proszę przejść do P14, jeśli odpowiedź „nie” lub „trudno powiedzieć” proszę przejść do P13.

☐ tak	☐ nie	☐ trudno powiedzieć
------------------------------	------------------------------	--

P13. Proszę krótko powiedzieć: czego Pana/i zdaniem zabrakło w projekcie urzędu pracy?

ANKIETER: Proszę wpisać odpowiedź respondenta.

P14. Proszę powiedzieć, co było Pana/i zdaniem najmocniejszym punktem w tym projekcie?

ANKIETER: Proszę odczytać listę odpowiedzi i zaznaczyć odpowiedzi respondenta. Przy każdej zaznaczonej odpowiedzi proszę zadać dodatkowe pytanie otwarte i wpisać odpowiedź.

dobra współpraca z pracownikami urzędu pracy

Co szczególnie podobało się Panu/i w tej współpracy?

ciekawy sposób realizacji projektu

Co było najciekawsze w tym projekcie?

odpowiednia ilość zadań związanych z udziałem w projekcie

Które zadania w projekcie były najłatwiejsze?

dobre miejsce realizacji projektu

Dlaczego?

właściwy termin realizacji projektu

Dlaczego?

inne przyczyny (jakie?)

projekt nie miał mocnych punktów

P15. Proszę powiedzieć, co było Pana/i zdaniem najsłabszym punktem w tym projekcie?

ANKIETER: Proszę odczytać listę odpowiedzi i zaznaczyć odpowiedzi respondenta. Przy każdej zaznaczonej odpowiedzi proszę zadać dodatkowe pytanie otwarte i wpisać odpowiedź.

☐ trudna współpraca z pracownikami urzędu pracy
Na czym polegał problem?
☐ mało ciekawy sposób realizacji projektu
Co należałoby zmienić, aby zajęcia były ciekawsze?
☐ zbyt wiele zadań związanych z udziałem w projekcie
Jakie zadania były szczególnie trudne?
☐ niewłaściwe miejsce realizacji projektu
Dlaczego?
☐ niewłaściwy termin realizacji projektu
Dlaczego?
☐ inne przyczyny (jakie?)
☐ nie było słabych punktów
P16. Co dla Pana/i miało największe znaczenie w projekcie urzędu pracy?
<i>ANKIETER: Proszę odczytywać po kolei i zaznaczyć jedną najważniejszą odpowiedź. W przypadku wątpliwości dopytać respondenta o to, co miało najważniejsze znaczenie.</i>
☐ zdobycie środków finansowych na założenie firmy
☐ uzyskanie wiedzy na temat sposobu poszukiwania pracy
☐ wzrost własnych kwalifikacji i umiejętności
☐ możliwość nawiązania kontaktów z pracodawcami
☐ zwiększenie wiary we własne możliwości
☐ możliwość nawiązania znajomości
☐ możliwość uzyskania dyplomu lub certyfikatu
☐ możliwość ukończenia kursu/szkolenia
☐ inne (jakie?)
P17. Czy zgadza się Pan/i z następującymi stwierdzeniami?
<i>ANKIETER: Proszę odczytać po kolei każde ze stwierdzeń i zaznaczyć wszystkie odpowiedzi, z którymi respondent się zgadza.</i>
☐ dzięki udziałowi w projekcie znalazłem/am pracę
☐ dzięki udziałowi w projekcie podwyższyłem/am kwalifikacje
☐ dzięki udziałowi w projekcie otworzyłem/am firmę
☐ dzięki udziałowi w projekcie nauczyłem/am się samodzielnie poszukiwać pracy
☐ projekt nic nie zmienił w moim życiu
☐ lepiej być osobą bezrobotną i pobierać zasiłek z urzędu pracy
☐ lepiej jest pracować dorywczo
☐ bardziej skuteczna od projektu urzędu pracy jest pomoc rodziny i znajomych
ANKIETER: PROSZE PRZEJŚĆ DO SEKCJI METRYCZKA.

M1. Proszę zaznaczyć płeć respondenta.
☐ mężczyzna
☐ kobieta
M2. Ile lat Pan/i ukończył/a ?
<i>ANKIETER: Proszę zadać pytanie i zaznaczyć właściwy przedział.</i>
☐ 15-24
☐ 25-34
☐ 35-44
☐ 45-54
☐ 55-65
M3. Ilu mieszkańców liczy mniej więcej Pana/i miejscowość?
<i>ANKIETER: Proszę zadać pytanie i zaznaczyć właściwy przedział.</i>
☐ ≤ 19 999
☐ 20 000 – 59 999
☐ 40 000 – 59 999
☐ 60 000 – 79 999
☐ 80 000 – 99 999
☐ ≥ 100 000
M4. Jakie jest Pana/i wykształcenie?
<i>ANKIETER: Proszę zadać pytanie i zaznaczyć właściwą odpowiedź.</i>
☐ niepełne podstawowe
☐ podstawowe
☐ gimnazjalne
☐ ponadgimnazjalne
☐ zasadnicze zawodowe
☐ średnie zawodowe
☐ średnie ogólnokształcące
☐ wyższe
ANKIETER: Dziękuję serdecznie za poświęcony mi czas i udzielenie odpowiedzi na pytania tej ankiety!

Scenariusz rozmowy do wywiadu indywidualnego z osobą do kontaktów roboczych, określoną we wniosku o dofinansowanie projektu systemowego realizowanego w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL

1. Jakie instrumenty rynku pracy zostały zastosowane w projekcie systemowym? Dlaczego zostały wybrane? Pod jakim kątem był dobierany zestaw instrumentów do projektu? Czy oprócz tych instrumentów, które zostały wykorzystane, uważa Pani, że powinno się dodać jeszcze jakieś inne instrumenty? (Czy byłyby pomocne?) Kto decyduje o tym, jakie instrumenty będą wchodzić w skład danego projektu? Dlaczego nie zostały dobrane pozostałe instrumenty?
2. Które instrumenty wsparcia najlepiej przyczyniły się dotychczas, Pana/i zdaniem, do realizacji celów i rezultatów projektu systemowego? Dlaczego?
3. Jakie działania promocyjne były prowadzone?
4. Jak odbywał się nabór osób zainteresowanych – czy wszyscy chętni mogli wziąć udział w projekcie czy też była prowadzona jakaś rekrutacja, np. wnioski, ankiety, rozmowy itp.?
5. Jakimi cechami społeczno – demograficznymi charakteryzowali się uczestnicy projektu? Jak Pan/i myśli, dlaczego akurat osoby o takich cechach brały udział w projekcie?
6. Jak Pan/i ocenia przepływ informacji pomiędzy PUP (beneficjentem systemowym Poddziałania 6.1.3 PO KL) a uczestnikami projektu? Czy jest on właściwy? Czy jest on wystarczający do skutecznej realizacji projektu?
7. Czy środki finansowe przeznaczone na realizację projektu były Pana/i zdaniem wystarczające? Jeśli miał(a)by Pan/i możliwość wykorzystania większych środków finansowych, to jakiego typu wsparcia chciał(a)by Pan/i jeszcze udzielać w ramach projektu?
8. Czy PUP dysponuje odpowiednimi zasobami (lokalowymi, kadrowymi, czasowymi, itd.) do realizacji projektu, współfinansowanego z EFS? Jeżeli nie, to czego najbardziej brakuje do sprawnego realizacji projektu? (zasoby lokalowe, kadrowe, czasowe – pogłębić o każdym z nich. Jeżeli któreś są niewystarczające – zapytać o sposoby rozwiązania tego problemu – jak można by zaradzić tej sytuacji?)
9. Czy liczba pracowników zatrudnionych przy realizacji projektu była wg Pana/i wystarczająca? Jeżeli nie, to jakich pracowników (jakich stanowisk pracy) brakowało najbardziej?
10. Czy zadania/działania realizowane były w projekcie terminowo? Czy realizacja projektu odbywała się w wyznaczonym czasie? Jeśli nie to jakie były tego przyczyny?
11. Jakie problemy pojawiły się w trakcie realizacji projektu systemowego? Czego one dotyczyły? Co spowodowało, że one wystąpiły? Co było główną ich przyczyną? (pogłębić – przyczyny wewnętrzne i zewnętrzne)
12. Czy zdarzyło się, że osoby rezygnowały z udziału w projekcie? Jakie były powody rezygnacji?
13. Jakie działania podejmował PUP w celu rozwiązania pojawiających się w trakcie realizacji projektu problemów? Z kim się kontaktowano w sprawie ich rozwiązania? Jakie metody i sposoby wykorzystywano w celu rozwiązania tych problemów? Gdzie

poszukiwano informacji na ten temat możliwych sposobów rozwiązania pojawiających się problemów? Czy uzyskano pomoc dotyczącą rozwiązania tych problemów? Czy uzyskana pomoc pozwoliła rozwiązać problemy w realizacji projektu (czy była wystarczająca)?

14. Czy projekt był realizowany w partnerstwie z innymi urzędami pracy? W jakim stopniu, Pana/i zdaniem współpraca z partnerami była dotychczas skuteczna? Jak ją Pan/i oceniacie? Jak Pani ocenia jakość komunikacji pomiędzy liderem projektu a partnerami? Czy występują jakiegokolwiek problemy we współpracy partnerskiej? Jeżeli tak, to jakiego typu są to problemy?

Jeśli PUP nie współpracował to: gdyby ten projekt był prowadzony w partnerstwie, jakie mogłoby być korzyści przeprowadzenia go we współpracy z innymi urzędami, a jakie trudności mogłyby się pojawić w trakcie jego realizacji? Z jakimi instytucjami mogliby Państwo współpracować? Czy urząd powinien otrzymywać pomoc z innych instytucji? Jeśli tak, z jakich i na czym by miała polegać?

15. Czy PUP współpracował przy realizacji projektu systemowego nieformalnie z innymi podmiotami? Jeśli tak, to z jakimi? Z kim współpraca ta układała się najlepiej? Jak Pan/i ocenia współpracę z konkretnymi instytucjami, w tym instytucjami zaangażowanymi we wdrażanie PO KL, organizacjami pozarządowymi, partnerami społeczno-gospodarczymi, przedsiębiorcami? Jakiej pomocy ze strony innych instytucji oczekiwali PUP, a nie uzyskał? Jakiego rodzaju wsparcia oczekiwał(a)by Pan/i w największym stopniu w przyszłości?
16. Jakie są Pana/i zdaniem najważniejsze czynniki sukcesu przy realizacji projektu systemowego?
17. Jakie lokalne problemy społeczne, wg Państwa/i można przede wszystkim rozwiązać dzięki realizacji projektów systemowych? Jakich problemów związanych z polityką zatrudnienia Pana/i zdaniem nie można rozwiązać poprzez działania projektowe i dlaczego? Co stoi na przeszkodzie w ich rozwiązaniu?
18. Jakie bariery, Pana/i zdaniem, przeszkadzają w skutecznej realizacji projektów systemowych w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL? W jaki sposób można te bariery usunąć? Jakiego rodzaju działania należy podjąć w tym celu? Która z instytucji powinna je podjąć?
19. Co jeszcze chciałaby Pani dodać – czy jeszcze jakieś refleksje dot. projektu przychodzą Pani na myśl?

Analiza Desk Research

1. KONTEKST REALIZACJI PROJEKTU

1.1. Charakterystyka lokalnego rynku pracy¹

Terytorium działania Powiatowego Urzędu Pracy w Opocznie obejmuje 8 gmin, w tym dwie gminy miejsko-wiejskie – Opoczno i Drzewica oraz sześć gmin wiejskich: Białaczów, Mniszków, Paradyż, Żarnów, Poświętne, Sławno.

Powiat opoczyński zajmuje powierzchnię 1039 km² oraz według danych Głównego Urzędu Statystycznego pod koniec grudnia 2009 r. zamieszkiwało go 78 362 osoby z czego:

- ✓ 26 688 osób to mieszkańcy terenów miejskich
- ✓ 51 674 osoby to mieszkańcy terenów wiejskich
- Stopa bezrobocia

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Opocznie według danych z 31.12.2009r. wynosiła 5 817 osób. Stopa bezrobocia w roku 2009 wynosiła 16,2%.

W porównaniu z 2008 rokiem, stopa bezrobocia wzrosła w 2009r. o 3,5% - w końcu grudnia 2008r. wskaźnik stopy bezrobocia wynosił 12,7%. Wówczas w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opocznie jako bezrobotne było zarejestrowanych 4402 osób.

- Cechy społeczno - demograficzne bezrobotnych

W powiecie opoczyńskim większość bezrobotnych to kobiety. W 2008 roku stanowiły one 54,84%, a w 2009r. – 51,64%, podczas gdy bezrobotnych mężczyzn w 2008 roku było 45,16%, a w 2009 roku – 48,36%.

Wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w opoczyńskim urzędzie pracy najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku 25 - 34 lata, które w 2009r stanowiły 28,92% ogółu bezrobotnych. Kolejna największa pod względem liczebności grupa bezrobotnych to osoby w przedziale wiekowym 18 - 24 lata – stanowią 23,19%. Osoby w wieku 45 – 54 lata stanowią 21,27% ogółu bezrobotnych. W 2008 roku proporcje te były zbliżone - 28,99% to osoby w wieku 25 – 34 lata, 24,31% stanowią osoby w wieku 45-54 lata, a 20,22% to osoby w wieku 35-44 lata.

¹ Źródło: Bezrobocie na terenie powiatu opoczyńskiego w 2008. i Bezrobocie na terenie powiatu opoczyńskiego oraz działania na rzecz jego zmniejszenia w 2009

W 2009r. największa część osób bezrobotnych posiadała wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne lub niższe – 56,32% (w 2008 r. było to 60,95%). W 2009r. 35,07% bezrobotnych posiadało wykształcenie średnie, a 8,61% wykształcenie wyższe. Rok wcześniej – w 2008r. – kształtowało się to na podobnym poziomie – wykształcenie średnie 31,33% , a wyższe 7,72% bezrobotnych.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy określiła kategorię „**osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy**”. Do osób tych zaliczono: bezrobotnych do 25 roku życia, bezrobotnych długotrwale, bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego, bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia, bezrobotnych, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia, bezrobotnych niepełnosprawnych.

W 2008 roku osoby do 25 roku życia stanowiły 18,5% ogółu bezrobotnych, a osoby po 50 roku życia to około 20,5%. W 2009 roku 23,2% i 18,2%.

Osoby długotrwale bezrobotne również są bardzo liczną grupą w powiecie opoczyńskim. W 2008 roku takie osoby stanowiły 53,3%, a w 2009 roku – 40%.

Wśród wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w 2009 roku, osoby nieposiadające kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonego dyplomem, świadectwem, zaświadczeniem instytucji szkoleniowej lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu, stanowiły 23,2%. W 2008 r. osoby o takich cechach stanowiły 26%.

Osoby samotnie wychowujące, co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia w 2009 roku stanowiły 3,7%, a rok wcześniej 3,8%

Osoby dotychczas niepracujące - w końcu grudnia 2009r. grupa ta stanowiła 1677 osób bezrobotnych, tj. 28,83% ogółu bezrobotnych (2008r. – 28,26%). Wysoki wskaźnik tej kategorii bezrobotnych świadczy o trudności znalezienia odpowiedniego zatrudnienia głównie przez osoby kończące szkoły.

W końcu 2009 roku było zarejestrowanych 215 bezrobotnych osób niepełnosprawnych co stanowiło 3,7% ogółu bezrobotnych. Na koniec grudnia 2008 roku było zarejestrowanych 155 bezrobotnych niepełnosprawnych czyli 3,5%. Zazwyczaj są to osoby o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia w końcu 2009 roku stanowili 1% (63 osoby, w tym 1 kobieta) wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Rok wcześniej 1.25% (55 osób, wśród nich nie było kobiet).²

Bezrobotni z prawem do zasiłku w 2009 roku stanowili 35,41% (2 060 osób), a w 2008 roku – 29,15% (1 283 osób).

Z przyczyn zakładu pracy zostało w 2009 r. zwolnionych 413 osób (5,1% nowo zarejestrowanych). W porównaniu z rokiem ubiegłym było to aż o 213 osób więcej.

W końcu grudnia 2009 r. zarejestrowane były 1517 osoby pozostające bez pracy powyżej roku, tj. 26,1% ogółu bezrobotnych. W porównaniu z grudniem 2008 r. liczba ta zmniejszyła się o 296 osób (wówczas – 41,2%).

W końcu grudnia 2009 roku liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi wyniosła 3770 osób. Stanowili 64,8% ogółu bezrobotnych, a rok wcześniej mieszkańcy terenów wiejskich stanowili 66,42% wszystkich bezrobotnych.³

- Zawody deficytowe⁴

Zawód deficytowy to taki zawód, na który występuje wyższe zapotrzebowanie na rynku pracy, niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie. Przez **zawód nadwyżkowy** natomiast należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie, niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie. **Zawód w równowadze** z kolei to zawód, na który na danym rynku pracy występuje takie samo zapotrzebowanie, jak liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

W powiecie opoczyńskim według danych GUS⁵ najwięcej osób pracuje w rolnictwie – 12 561 (50,21%). Sektor przemysł i budownictwo jest drugim co do wielkości pod względem zatrudnienia na terenie powiatu opoczyńskiego – pracuje w nim 6 267 osób (25,05%). 3 522 (14,08%) mieszkańców powiatu opoczyńskiego jest

² Diagnoza zapotrzebowania na zawody, specjalności i kwalifikacje na rynku pracy w powiecie opoczyńskim

³ Źródło: Bezrobocie na terenie powiatu opoczyńskiego oraz działania na rzecz jego zmniejszenia w 2008 i 2009 roku.

⁴ Źródło: Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie opoczyńskim w 2008 i 2009 roku

⁵ Źródło: *Pracujący według rodzajów działalności w 2008 r.* GUS

zatrudnionych w sektorze usług nierynkowych. W sektorze usług rynkowych w powiecie opoczyńskim pracuje najmniej osób – 2 665(10,65%).

Ze względu na wyższą średnią miesięczną liczbę ofert pracy zgłoszonych w 2008r do opoczyńskiego urzędu pracy, od średniej miesięcznej liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w danym zawodzie, najwyższy wskaźnik intensywności deficytu osiągnęły następujące zawody: opiekun w domu pomocy społecznej, frezer, archiwista, operator myjni, pracownik administracyjny, pracownik do spraw osobowych. Zawody deficytowe o największym wskaźniku intensywności deficytu w powiecie opoczyńskim wyłonione w 2009r. to: bibliotekarz, agent ubezpieczeniowy, pracownik socjalny, rejestratorka medyczna, intendent, blacharz budowlany.

- Rynek szkoleń⁶

Zmiany zachodzące na rynku pracy wymagają stałego doskonalenia i dostosowywania kwalifikacji do potrzeb rynku pracy. Szczególne znaczenie mają szkolenia dla osób bezrobotnych, a ich nadrzędnym celem jest podnoszenie kwalifikacji zawodowych, a co za tym idzie przyczynienie się do poprawy sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy.

W 2008r. w szkoleniach wzięło udział 46 osób. Szkolenia realizowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Projekt „Lepsze jutro”:

- Podstawy przygotowania Projektów współfinansowanych ze środków UE
- Nowoczesny sprzedawca z obsługą kas fiskalnych
- Obsługa komputera PC z systemem MS Windows i MS Office oraz umiejętność aktywnego poszukiwania pracy

W 2009 roku w szkoleniach wzięło udział 60 osób. To była zaplanowana liczba. Szkolenia realizowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Projekt „Lepsze jutro”:

- Podstawy obsługi komputera,
- Pracownik działu kadr i płac,

---

⁶ Źródło: „Plan szkoleń grupowych organizowanych dla osób bezrobotnych przez Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie w 2008 roku w ramach środków Funduszu Pracy oraz środków EFS.” i „Plan szkoleń grupowych na 2009r”

- Projektowanie i tworzenie stron WWW,
- Kurs kosmetyczny.

1.2. Uzasadnienie realizacji projektu

Jednym z priorytetów określonym w „Plan rozwoju lokalnego powiatu opoczyńskiego na lata 2007-2013” z 2008 roku było podjęcie działań w kierunku zmniejszenia bezrobocia i jego ujemnych skutków. Ten cel PUP w Opocznie zrealizował między innymi poprzez przystąpienie do projektu systemowego „Lepsze jutro”.

Projekt systemowy „Lepsze jutro” jest realizowany w ramach Poddziałania 6.1.3 - *Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych*. Szczegółowy opis priorytetów PO KL 2007 – 2013 wymienia instrumenty i usługi określone ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.), które mogą być finansowane ze środków Funduszu Pracy i są związane z realizacją następujących form wsparcia:

- poradnictwo zawodowe,
- pośrednictwo pracy,
- szkolenia grupowe,
- staże
- prace interwencyjne,
- przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Grupę docelową mają stanowić osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opocznie jako bezrobotne, przede wszystkim osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, wymienione w art. 49 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.).⁷

Projekt realizowany przez opoczyński urząd pracy „Lepsze jutro” jest zgodny z założeniami Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. W pełni odpowiada na potrzeby lokalnego rynku pracy. Dużymi problemami, z jakimi zмага się opoczyński rynek pracy

---

⁷ Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 - 2013

jest bezrobocie wśród osób młodych, zamieszkałych na terenach wiejskich czy długotrwałe bezrobocie, które przyczynia się do utraty umiejętności pracowniczych i pogorszenia sytuacji materialnej. W powiecie opoczyńskim jest również przewaga bezrobotnych kobiet. Również osoby po 50 roku życia często mają problem z odnalezieniem się na wciąż zmieniającym się rynku pracy, i stąd tak wysoki odsetek tych osób wśród bezrobotnych.

Dlatego też projekt obejmuje osoby zamieszkałe na terenach wiejskich powiatu opoczyńskiego, wśród których stopa bezrobocia jest wysoka. Swym zakresem, projekt obejmuje również osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, czyli bezrobotną młodzież do 25 roku życia, osoby długotrwałe bezrobotne, bezrobotne kobiety, które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia, osoby starsze po 50 roku życia, osoby bezrobotne bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego, bezrobotnych samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia, bezrobotnych, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia oraz osoby niepełnosprawne.⁸

II. OPIS ZAŁOŻEŃ PROJEKTU

2.1. Założone cele projektowe.⁹

Głównym celem projektu „Lepsze jutro” jest zwiększenie szans na uzyskanie zatrudnienia osób bezrobotnych z terenu Powiatu Opoczyńskiego, a w szczególności znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Projekt zakłada następujące cele szczegółowe:

- Zwiększenie motywacji osób bezrobotnych w nabywaniu kwalifikacji lub ich podnoszeniu,
- Zwiększenie motywacji osób bezrobotnych w nabywaniu umiejętności zawodowych,
- Podniesienie motywacji osób w zdobywaniu doświadczenia zawodowego oraz podejmowania zatrudnienia lub samozatrudnienia
- Odbudowy pozytywnych postaw i chęci uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

⁸ Wniosek o dofinansowanie projektu Program Operacyjny Kapitał Ludzki, rozdz. 3.1 i 3.2.

⁹ Wniosek o dofinansowanie projektu Program Operacyjny Kapitał Ludzki, rozdz. 3.1.

Cele te zostaną osiągnięte poprzez udzielenie beneficjentom pomocy ze strony pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego oraz instrumentów rynku pracy.

Wskazane cele są zgodne z Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki, ze Szczegółowym Opiszem Priorytetów PO KL 2007-2013, Planem Działania na lata 2007-2008 dla Priorytetu VI oraz Planem działania 2009 dla Priorytetu VI opracowanymi przez WUP w Łodzi. A także ze Strategią Rozwoju Kraju 2007-2015. Ponadto projekt jest realizowany zgodnie z Planem Rozwoju Lokalnego Powiatu Opoczyńskiego na lata 2007-2013 i projektem Powiatowego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia w latach 2009-2013.

2.2. Założone wskaźniki projektowe.

Wskaźniki monitorowania PO KL, podobnie jak mierniki innych programów operacyjnych realizowanych w latach 2007-2013, można podzielić na trzy podstawowe grupy ze względu na poziom wdrażania Programu, tj.:

- **Wskaźniki produktu** – odnoszą się do danego projektu i są wyrażone w jednostkach fizycznych lub walutowych, np.: liczba przedsiębiorstw, które zostały objęte wsparciem. Są one mierzone na poziomie projektu, tzn. w ramach części sprawozdawczej wniosku beneficjenta o płatność, a następnie ich wartości są agregowane na wyższe poziomy wdrażania, tj. Działanie, Priorytet i Program. Wskaźniki produktu są podstawowymi wskaźnikami monitorowania projektu i są określane przez projektodawcę we wniosku aplikacyjnym.
- **Wskaźniki rezultatu** – odnoszą się do bezpośredniego efektu działań podejmowanych w ramach Programu (w krótkim okresie) wobec uczestników projektów, np.: odsetek pracowników instytucji pomocy społecznej, którzy w wyniku udzielonego wsparcia podnieśli swoje kwalifikacje. Za ich pomiar odpowiadają Instytucje Pośredniczące II-ego stopnia, Instytucje Pośredniczące oraz beneficjenci systemowi (w niektórych przypadkach za pomiar wskaźników rezultatu mogą odpowiadać głównie beneficjenci konkursowi). W ramach podręcznika każdorazowo wskazano instytucję, która odpowiada za pomiar danego wskaźnika rezultatu. Wskaźniki rezultatu mogą być:
  - wyrażone w jednostkach fizycznych – mierzone tak jak wskaźniki produktu,

- wyrażone w wartościach procentowych – liczone głównie na podstawie wskaźników produktu (licznik) oraz danych dotyczących liczebności danej grupy w województwie lub w Polsce (mianownik).
- **Wskaźniki wpływu (oddziaływania)** – mają charakter długookresowy, pokazują wpływ programu w kontekście zmian społeczno-gospodarczych, np.: stopa bezrobocia długookresowego, wskaźnik zatrudnienia. Są one monitorowane na poziomie celu głównego i celów strategicznych Programu. Za pomiar wskaźników oddziaływania odpowiada Instytucja Zarządzająca we współpracy ze wskazanymi w PO KL instytucjami. Mając na uwadze fakt, iż wskaźniki wpływu są monitorowane przez Instytucję Zarządzającą nie zostały one opisane w niniejszym opracowaniu. Niemniej jednak, projekt może w pewnym stopniu oddziaływać na sytuację społeczno-gospodarczą na poziomie lokalnym.

Projektodawca określa zatem wskaźniki wpływu we wniosku aplikacyjnym, pod warunkiem dostępności danych dot. danego wskaźnika na poziomie np. gminy lub powiatu. Przykładowo, jeśli dany projekt zakłada wsparcie znaczącej liczby osób długotrwale bezrobotnych z gminy x/ powiatu y, jako wskaźnik (wpływu) projektu, można zastosować np. stopę bezrobocia długookresowego w gminie x, pod warunkiem dostępności takich danych na poziomie gminy/ powiatu. Należy jednak podkreślić, że nie należy utożsamiać wskaźników wpływu określonych na poziomie PO KL, które dotyczą całego kraju ze wskaźnikami wpływu określanymi przez projektodawcę w ramach jego projektu (dotyczącymi np. gminy lub powiatu).¹⁰

Wskaźniki określone dla projektu systemowego „Lepsze jutro” były następujące:

1) **Liczba osób, które zakończyły udział w projekcie**

Wartość docelowa wskaźnika	992
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	568
Mężczyzn	385
Ogółem	953
Stopień realizacji wskaźnika	96,07%
w tym:	

¹⁰ Podręcznik wskaźników PO KL 2007 – 2013, Warszawa, grudzień 2008.

a) liczba osób w wieku 15-24 lata

Wartość docelowa wskaźnika	228
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	213
Mężczyzn	110
Ogółem	323
Stopień realizacji wskaźnika	141,67%

**b) liczba osób w wieku 15-24 lata (ogółem/ kobiet/ mężczyzn)
zamieszkujących**

obszary wiejskie

Wartość docelowa wskaźnika	152
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	148
Mężczyzn	65
Ogółem	213
Stopień realizacji wskaźnika	140,13%

**c) liczba osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku
pracy**

Wartość docelowa wskaźnika	572
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	399
Mężczyzn	258
Ogółem	657
Stopień realizacji wskaźnika	114,86%

w tym

- liczba osób niepełnosprawnych

Wartość docelowa wskaźnika	19
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	1
Mężczyzn	4
Ogółem	5

Stopień realizacji wskaźnika **26,32%**

- liczba osób długotrwale bezrobotnych

Wartość docelowa wskaźnika 423

Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu

Kobiet 238

Mężczyzn 138

Ogółem 376

Stopień realizacji wskaźnika **88,89%**

- liczba osób z terenów wiejskich

Wartość docelowa wskaźnika 410

Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu

Kobiet 399

Mężczyzn 258

Ogółem 657

Stopień realizacji wskaźnika **160,24%**

d) liczba osób w wieku 50-64 lata

Wartość docelowa wskaźnika 89

Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu

Kobiet 30

Mężczyzn 59

Ogółem 89

Stopień realizacji wskaźnika **100%**

e) liczba osób, które zostały objęte Indywidualnym Planem Działania

Wartość docelowa wskaźnika nie określono

Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu

Kobiet 0

Mężczyzn 0

Ogółem 0

Stopień realizacji wskaźnika **nie dotyczy**

2) Liczba osób bezrobotnych, które otrzymały wsparcie w ramach projektu w okresie pierwszych 100 dni od dnia zarejestrowania w urzędzie pracy w grupie osób młodych (15-24 lata)

Wartość docelowa wskaźnika	89
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	135
Mężczyzn	107
Ogółem	242
Stopień realizacji wskaźnika	271,91%

3) Liczba kluczowych pracowników PSZ, którzy zakończyli udział w szkoleniach realizowanych w systemie poza szkolnym, istotnych z punktu widzenia regionalnego rynku pracy

nie dotyczy

4) Liczba osób, które uzyskały środki na podjęcie działalności gospodarczej

Wartość docelowa wskaźnika	254
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	51
Mężczyzn	197
Ogółem	248
Stopień realizacji wskaźnika	97,64%

W tym:

a) Liczba osób w wieku 15-24 lata

Wartość docelowa wskaźnika	25
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	6
Mężczyzn	30
Ogółem	36
Stopień realizacji wskaźnika	144%

b) Liczba osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Wartość docelowa wskaźnika	125
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	

Kobiet	22
Mężczyzn	128
Ogółem	150
Stopień realizacji wskaźnika	120%

W tym:

a. Liczba osób niepełnosprawnych

Wartość docelowa wskaźnika	6
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	0
Mężczyzn	0
Ogółem	0
Stopień realizacji wskaźnika	0

b. Liczba osób długotrwale bezrobotnych

Wartość docelowa wskaźnika	63
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	19
Mężczyzn	56
Ogółem	75
Stopień realizacji wskaźnika	119,05%

c. Liczba osób z terenów wiejskich

Wartość docelowa wskaźnika	nie określono
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	22
Mężczyzn	128
Ogółem	150
Stopień realizacji wskaźnika	Nie dotyczy

c) Liczba osób w wieku 50-64 lata

Wartość docelowa wskaźnika	7
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	1
Mężczyzn	15

Ogółem	16
Stopień realizacji wskaźnika	228,57%
5) Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	
Wartość docelowa wskaźnika	254
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	nie dotyczy
Mężczyzn	nie dotyczy
Ogółem	248
Stopień realizacji wskaźnika	97,64%
W tym:	
a) Przekazanych osobom w wieku 15-24 lata	
Wartość docelowa wskaźnika	25
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	nie dotyczy
Mężczyzn	nie dotyczy
Ogółem	36
Stopień realizacji wskaźnika	144%
b) Przekazanych osobom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy	
Wartość docelowa wskaźnika	nie określono
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	nie dotyczy
Mężczyzn	nie dotyczy
Ogółem	150
Stopień realizacji wskaźnika	Nie dotyczy
W tym:	
a. osobom niepełnosprawnym	
Wartość docelowa wskaźnika	6

Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu

Kobiet	nie dotyczy
Mężczyzn	nie dotyczy
Ogółem	0
Stopień realizacji wskaźnika	0

b. osobom długotrwale bezrobotnym

Wartość docelowa wskaźnika	63
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	nie dotyczy
Mężczyzn	nie dotyczy
Ogółem	75
Stopień realizacji wskaźnika	119,05%

c. osobom z terenów wiejskich

Wartość docelowa wskaźnika	82
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	nie dotyczy
Mężczyzn	nie dotyczy
Ogółem	150
Stopień realizacji wskaźnika	182,93%

c) przekazanych osobom w wieku 50-64 lata

Wartość docelowa wskaźnika	nie określono
Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	
Kobiet	nie dotyczy
Mężczyzn	nie dotyczy
Ogółem	16
Stopień realizacji wskaźnika	Nie dotyczy

2.3. Założone działania projektowe

Pierwszym działaniem realizowanym w ramach projektu „Lepsze jutro” w roku 2008 i 2009 była akcja informacyjno – promocyjna mająca na celu zapoznanie jak największej ilości osób z możliwością uczestnictwa w projekcie. Polegała ona na zamieszczeniu informacji o projekcie na tablicach ogłoszeń w siedzibie oraz na stronach internetowych Powiatowego Urzędu Pracy i Starostwa w Opocznie oraz wszystkich samorządów gminnych, a także w formie ogłoszenia w lokalnej prasie. Poprzez plakaty umieszczane w miejscach ogólnie dostępnych. Wszystkie pomieszczenia związane z realizacją projektu były oznaczone logotypami POKL i UE oraz informacjami o realizacji projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ramach poradnictwa zawodowego odbywano indywidualne rozmowy doradców zawodowych z uczestnikami projektu, aby zidentyfikować mocne i słabe strony, ograniczenia i możliwości odnoszące się do sfery zatrudnienia. Pomoc doradców polegała na doborze odpowiedniej formy wsparcia w projekcie. Rozmowy indywidualne doradcy przeprowadzali z osobami zainteresowanymi następującymi formami wsparcia: szkolenia, staże i środki na podjęcie działalności gospodarczej.

Wszyscy beneficjenci mogli korzystać z pomocy pośredników pracy, w celu doboru odpowiedniej oferty pracy. W szczególności pomocą pośrednictwa pracy zostały objęte osoby kierowane na prace interwencyjne i staże.

Szkolenia grupowe przyczyniły się do uzyskania, uzupełnienia lub doskonalenia umiejętności i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do wykonywania pracy. Uczestnikom szkoleń były wypłacane stypendia szkoleniowe.

Średni czas odbywania stażu wynosił 5,28 miesiąca. Przed odbyciem tej formy wsparcia skierowano wybrane osoby na badania lekarskie, aby stwierdzić ich zdolność do wykonywania stażu. Za okres odbywania stażu beneficjentom wypłacono stypendium stażowe. W wyniku odbytych staży, ich uczestnicy, nabyli praktyczne umiejętności w miejscu pracy.

Kolejnym działaniem w ramach projektu „Lepsze jutro” były prace interwencyjne w jednostkach samorządu terytorialnego. Średni okres zatrudnienia wynosił 4,79

miesiąca. Możliwość podjęcia zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych przyczyniła się do poprawy sytuacji materialnej osób bezrobotnych.

Przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej skierowane jest do osób mających predyspozycje przedsiębiorcze i pomysły na otwarcie własnych działalności, ale niestety niemogących ich zrealizować ze względu na brak środków finansowych. Po otrzymaniu środków osoby zostały zobowiązane do prowadzenia działalności przez okres, co najmniej 12 miesięcy. Dzięki temu działaniu osoby zakładające firmy przyczynią się do zwiększenia ilości miejsc pracy (poprzez samozatrudnienie) a w przyszłości mają szansę sami stać się pracodawcami.

Działania w ramach projektu były prowadzone z zachowaniem przepisów wspólnotowych i krajowych, w tym m.in. z ustawą Prawo zamówień publicznych, z zasadami dotyczącymi pomocy społecznej. Podczas realizacji projektu była zachowana zasada równych szans i koncepcja zrównoważonego rozwoju.

2.4. Charakterystyka beneficjentów ostatecznych – w skrócie BO.¹¹

Beneficjenci ostateczni to osoby bezrobotne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opocznie, które przede wszystkim zalicza się do grupy osób o szczególnej sytuacji na rynku pracy (wg art.49 ustawy z dn. 20.IV.2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy Dz.U. 2008 Nr 69, poz.415, z późn. zm.):

- bezrobotna młodzież do 25 roku życia,
- osoby długotrwale bezrobotne,
- bezrobotne kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka,
- bezrobotni powyżej 50 roku życia,
- osoby bezrobotne bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego,
- bezrobotni samotnie wychowujący, co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia,
- bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia
- bezrobotni niepełnosprawni

Według danych z wniosku o dofinansowanie z dnia 14.10.2008 r. udział w projekcie w 2008 r. miało wziąć 521 osób, natomiast z wniosku o dofinansowanie

---

¹¹ Wniosek o dofinansowanie projektu

projektu z dnia 22.10.2009 r. wynika, iż projektem miało zostać objętych w 2009r. 631 osób. Ostateczni beneficjenci zostali wyłonieni na podstawie następujących kryteriów: brak kwalifikacji lub posiadanie kwalifikacji nieadekwatnych do potrzeb rynku pracy, brak praktycznych umiejętności do wykonywania pracy w szczególności wśród osób młodych, brak możliwości podjęcia zatrudnienia z uwagi na brak zainteresowania pracodawców zatrudnieniem osób znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji, trudna sytuacja materialna osób pozostających w ewidencji przez dłuższy okres oraz brak własnych środków na uruchomienie działalności gospodarczej.

III. REALIZACJA PROJEKTU

Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie w latach 2008-2009 z Europejskiego Funduszu Społecznego zawnioskował o 7 398 296,92 zł na realizację projektu „Lepsze jutro”.

3.1. Usługi i instrumenty rynku pracy stosowane w ramach projektu

W ramach projektu „Lepsze jutro” zastosowane zostały następujące instrumenty rynku pracy:

- **jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej** - bezzwrotne dotacje pomagają przedsiębiorczym mieszkańcom powiatu opoczyńskiego rozpocząć pracę na własny rachunek. Przyznanie środków było dokonywane zgodnie z Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
- **staże** - które przyczyniają się do zwiększania umiejętności i podnoszenia kwalifikacji osób bezrobotnych poprzez praktyczne działania w miejscu pracy.
- **przygotowanie zawodowe w miejscu pracy** – dające możliwość podniesienie kwalifikacji i umiejętności poprzez praktykę w miejscu pracy.
- **prace interwencyjne** - oznaczają zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które nastąpiło w wyniku umowy zawartej ze starostą i ma na celu wsparcie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, o których mowa w art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
- **stypendia stażowe i stypendia szkoleniowe** – to zachęta do udziału w projekcie dla osób, które są w szczególnie trudnej sytuacji materialnej i poniesienie przez nich jakichkolwiek wydatków wiąże się z trudnościami

- **szkolenia**¹² - plany szkoleń w PUP w Opocznie organizowane są w oparciu o wykaz zawodów deficytowych i nadwyżkowych, analizę ofert pracy będących w dyspozycji PUP oraz opinię doradców zawodowych i pośredników pracy. W ramach projektu „Lepsze jutro” w 2008 roku zorganizowano następujące szkolenia grupowe:

- **nowoczesny sprzedawca z obsługą kas fiskalnych** – szkolenie odbyło się w terminie 18.08.2008 – 26.09.2008 i wzięło w nim udział 15 osób; Szkolenie swoim zakresem będzie obejmowało:
  - sporządzanie i prowadzenie dokumentacji handlowej,
  - ekspozycja i reklama towarów,
  - dobra praktyka produkcyjna,
  - dobra praktyka higieniczna,
  - obsługa kas fiskalnych, wag elektronicznych, czytników kodów kreskowych, metkownic,
  - zaopatrzenie sklepu,
  - profesjonalna obsługa klienta,
  - inne zagadnienia wynikające z problematyki szkolenia.
- **obsługa komputera PC z systemem MS WINDOWS i MS OFFICE oraz umiejętność aktywnego poszukiwania pracy** - szkolenie odbyło się w terminie 15.09.2008 – 24.10.2008 i wzięło w nim udział 15 osób; Szkolenie swoim zakresem będzie obejmowało:
  - Obsługa komputera (system Windows, edytor tekstu Word oraz arkusz kalkulacyjny Excel).
  - Obsługa Internetu,
  - Obsługa poczty elektronicznej,
  - Analiza lokalnego rynku pracy,
  - Metody poszukiwania pracy,
  - Umiejętność sporządzania dokumentów aplikacyjnych,
  - Autoprezentacja,
  - Bilans mocnych i słabych stron uczestnika,
  - Rozmowa kwalifikacyjna,

---

¹² Źródło: PUP Opoczno, plany szkoleń

-Omówienie innych zagadnień wynikających z problematyki szkolenia.

- **podstawy przygotowania projektów współfinansowanych ze środków UE** - szkolenie odbyło się w terminie 01.10.2008 – 19.11.2008 i wzięło w nim udział 16 osób; Szkolenie swoim zakresem będzie obejmowało:
  - Istota Funduszy Strukturalnych – główne założenia
  - Programy Operacyjne na lata 2007-2013
  - Wprowadzenie do dokumentów programowych – priorytety i działania
  - Wprowadzenie do metodologii przygotowania projektów
  - Zasady tworzenia budżetów
  - Koordynacja i wdrażanie funduszy strukturalnych

W 2009 roku zorganizowano następujące szkolenia grupowe:

- **podstawy obsługi komputera** - szkolenie odbyło się w terminie 15.07.2009 – 05.08.2009 i wzięło w nim udział 15 osób; Szkolenie swoim zakresem będzie obejmowało:
  - podstawy techniki obsługi komputera,
  - system operacyjny MS Windows,
  - przetwarzanie tekstów - pakiet MS Office,
  - arkusze kalkulacyjne - pakiet MS Office,
  - usługi w sieciach informatycznych,
  - aktywny na rynku pracy,
  - Internet,
  - obsługa programów graficznych
- **pracownik działu księgowo-kadrowego** - szkolenie odbyło się w terminie 27.07.2009 – 20.08.2009 i wzięło w nim udział 15 osób; Szkolenie swoim zakresem będzie obejmowało:
  - prawo pracy i jego praktyczne zastosowania,
  - wynagrodzenie za pracę-listy płac,
  - obowiązki w zakresie ubezpieczeń społecznych oraz zdrowotnych,
  - obsługa programów komputerowych w kadrach i płacach,

- **projektowanie i tworzenie stron WWW** - szkolenie odbyło się w terminie 21.09.2009 – 20.10.2009 i wzięło w nim udział 15 osób; Szkolenie swoim zakresem będzie obejmowało:
  - komunikacja, serwer, przeglądarka,
  - struktura dokumentu HTML,
  - edytory HTML,
  - język HTML,
  - arkusze stylów CSS,
  - poprawianie błędów, testowanie strony,
  - przystosowanie strony do różnych przeglądarek i rozdzielczości,
  - wysyłanie strony na serwer
- **kurs kosmetyczny** - szkolenie odbyło się w terminie 02.11.2009 – 27.11.2009 i wzięło w nim udział 15 osób; Szkolenie swoim zakresem będzie obejmowało:
  - organizacja gabinetu kosmetycznego,
  - pielęgnacja twarzy i ciała,
  - pielęgnacja oprawy oczu,
  - elementy wizażu i makijażu,
  - masaż skóry,
  - pielęgnacja dłoni,
  - depilacja,
  - pielęgnacja ciała,
  - oczyszczanie skóry,
  - pielęgnacja kończyn dolnych

3.2. Kto, w jakich ilościach skorzystał z poszczególnych usług i instrumentów rynku pracy?

W 2008 roku w ramach projektu systemowego¹³:

- ✓ Na staże zostało skierowane 196 osób, a na koniec roku 160 osób kontynuowało.
- ✓ Z przygotowania zawodowego w miejscu pracy skorzystało 78 osób
- ✓ Z prac interwencyjnych w JST - 114 osób
- ✓ Z jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej - 122 osoby
- ✓ Dodatki szkoleniowe otrzymało 12 osób
- ✓ Stypendia szkoleniowe otrzymały 3 osoby

W 2009 roku:

- ✓ W szkoleniach wzięło udział 60 osób
- ✓ Na staże skierowano 179 osób
- ✓ Z prac interwencyjnych w JST skorzystało 126 osób
- ✓ Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej otrzymało 110 osób.

IV. EFEKTY PROJEKTU

4.1. Rezultaty miękkie

Efekty realizacji projektu „Lepsze jutro” zostały zbadane poprzez przeprowadzenie ankiety anonimowej wśród beneficjentów ostatecznych po zakończeniu poszczególnych form wsparcia. Badania ankietowe dostarczyły informacji na temat osiągniętych rezultatów miękkich projektu:

- zdobycie umiejętności tworzenia stron WWW, prowadzenia kadr w firmie;
- nabycia praktycznych umiejętności do wykonywania pracy;
- zdobycia umiejętności zarządzania środkami finansowymi;
- podniesienia umiejętności osób bezrobotnych do poszukiwania pracy;
- podniesienia umiejętności interpersonalnych i organizacyjnych;
- wzrostu samooceny dotyczącej szansy na zatrudnienie.

---

¹³ Źródło: WNIOSKI BENEFICJENTA O PŁATNOŚĆ z 2008 i 2009 roku.

4.2. Rezultaty twarde.

Rezultaty twarde założone w 2008 roku (dane z wniosku o dofinansowanie z 14.10.2008r.):

Ukończenie szkoleń przez 46 osób bezrobotnych, otrzymanie przez nich zaświadczeń i certyfikatów.

Udział w stażach przez 140 osób.

Zakończenie przez 76 osób udziału w formie przygotowania zawodowego w miejscu pracy i otrzymanie zaświadczenia o odbyciu tej formy.

Podjęcie pracy przez 110 osób w ramach prac interwencyjnych.

Otrzymanie przez 129 osób bezrobotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Realizacja założeń wyglądała następująco:

W szkoleniach grupowych wzięło udział 46 osób.

Na staże zostały skierowane 182 osoby.

Na przygotowanie zawodowe w miejscu pracy zostało skierowane 78 osób.

Do prac interwencyjnych w jednostkach samorządu terytorialnego zostało skierowane 114 osób.

Środki na podjęcie działalności gospodarczej otrzymało 123 osoby, które zostały zobowiązane do rozliczenia się z otrzymanych środków i prowadzenia działalności minimum przez 12 miesięcy.

2008			
Nazwa zadania w ramach projektu	założenie	realizacja	% realizacji
szkolenia	46	46	100,00
staż	140	182	123,00
przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	76	78	102,63
prace interwencyjne w JST	110	114	103,64
przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej	129	123	95,35

Rezultaty twarde założone w 2009 roku (dane z wniosku o dofinansowanie z 22.10.2009r.):

Zdobycie kwalifikacji przez 60 osób uczestniczących w szkoleniach.

Zdobycie doświadczenia zawodowego przez 333 osoby w ramach staży w tym 160 beneficjentów kontynuujących z roku 2008.

W ramach prac interwencyjnych 113 osób podejmie pracę.

Środki na podjęcie działalności gospodarczej otrzyma 125 osób.

2009			
Nazwa zadania w ramach projektu	założenie	realizacja	% realizacji
szkolenia	60	60	100,00
staż	173	179	103,47
prace interwencyjne w JST	113	126	111,50
przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej	125	114	91,20

Porównując zakładane rezultaty do zrealizowanych norm, stwierdza się, że zarówno w roku 2008 jak i 2009 rezultaty te zostały osiągnięte. W większości zadań zostało zrealizowane w ponad stu procentach założenie z Wniosku Beneficjenta o Płatność. Średnio liczona realizacja zadań wynosi w 2008 roku 105%, a w 2009 roku 101,5 %.

V. STRUKTURA ZARZĄDZANIA PROJEKTEM¹⁴

Projekt systemowy „Lepsze jutro” jest realizowany przez Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie. Został opracowany zbiór szczegółowych procedur stosowanych przez komórki organizacyjne urzędu biorące udział w realizacji projektu „Lepsze jutro”. Właściwy nadzór był prowadzony w ramach hierarchii służbowej i polegał na sprawdzaniu stosowania właściwych procedur i zasad oraz eliminowaniu wszelkich nieprawidłowości.

Za zarządzanie projektem odpowiedzialni byli poszczególni pracownicy Powiatowego Urzędu Pracy w Opocznie. Nadzór nad projektem systemowym sprawował Specjalista ds. Programów, który był także odpowiedzialny za działania promocyjne i informację.

Rekrutację do projektu w pierwszym etapie przeprowadzili wszyscy pracownicy urzędu zajmujący się bezpośrednią obsługą osób bezrobotnych, a następnie doradcy zawodowi. Rekrutacja do projektu odbyła się z zachowaniem zasady równych szans, w tym równości płci.

Do obowiązków doradców zawodowych należało przeprowadzanie rozmów indywidualnych z osobami bezrobotnymi przed uczestnictwem w stażach, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym w miejscu pracy, pracach interwencyjnych oraz przed przyznaniem środków na podjęcie działalności gospodarczej. Rozmowa miała na celu stwierdzenie predyspozycji do poszczególnych zadań w ramach projektu.

Za zadania w ramach pośrednictwa pracy odpowiedzialni byli wszyscy pośrednicy pracy.

Specjalista ds. rozwoju zawodowego odpowiedzialny był za organizację szkoleń odpowiadał za wszelkie zadania związane ze szkoleniami.

Za organizację instrumentów rynku pracy: staży, przygotowania zawodowego, prac interwencyjnych, jednorazowo przyznawanych środków na podjęcie działalności gospodarczej odpowiadali poszczególni pracownicy merytoryczni.

---

¹⁴ Procedury postępowania przy realizacji projektu "Lepsze jutro" współfinansowanego ze środków UE w ramach EFS 2008 i 2009

Wszystkie czynności były zapisywane w odpowiednich rejestrach, kartach rejestracyjnych bezrobotnych oraz wprowadzane do elektronicznej bazy osób bezrobotnych.

Poszczególne komórki organizacyjne Powiatowego Urzędu Pracy w Opocznie były zaangażowane w monitoring i sprawozdawczość realizacji zadań zgodnie z harmonogramem projektu. Do każdego 5 dnia roboczego miesiąca przygotowywano dane liczbowe, finansowe, wskaźniki i innego rodzaju informacje dotyczące stopnia realizacji poszczególnych zadań w ramach projektu „Lepsze jutro”.

Dane dotyczące postępu rzeczowego zadań, przepływu ostatecznych beneficjentów, osiągniętych wartości wskaźników w ramach projektu zamieszczano we Wniosku Beneficjenta o Płatność.

Monitoring projektu prowadzono również na podstawie analizy ankiet końcowych podsumowujących udział w projekcie, które pozwoliły na ocenę statusu uczestników projektu na rynku pracy w momencie zakończenia udziału w projekcie.

Zadbano o zachowanie przepisów ustawy z 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (t.j. Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz.926 ze zm.).

VI. PROMOCJA I INFORMOWANIE O PROJEKCIE

Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie prowadził bardzo prężną promocję projektu. Akcja informacyjno – promocyjna miała na celu rozpowszechnienie wśród jak największej ilości osób informacji o możliwości uczestnictwa w projekcie. Polegała ona na zamieszczeniu informacji o projekcie na tablicach ogłoszeń w siedzibie oraz na stronach internetowych Powiatowego Urzędu Pracy i Starostwa w Opocznie oraz wszystkich samorządów gminnych, a także w formie ogłoszenia w lokalnej prasie. Wydrukowano również 500 plakatów (w 2008r.), które zostały umieszczone w miejscach ogólnie dostępnych. Wszystkie pomieszczenia związane z realizacją projektu były oznaczone logotypami POKL i UE oraz informacjami o realizacji projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu

Społecznego. Działania promocyjne były finansowane ze środków własnych PUP poza wydatkami projektu.

Wszystkie informacje zawierały u góry logotypy: Kapitał Ludzki Narodowa Strategia Spójności oraz Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny, następnie informację o współfinansowaniu ze środków UE w ramach EFS, nazwę projektu, podstawę prawną. Wymieniono także kategorie beneficjentów ostatecznych oraz informacje o formach wsparcia i na dole dane teleadresowe.

VII. BIBLIOGRAFIA

- Bezrobocie na terenie powiatu opoczyńskiego w 2008r.;
- Bezrobocie na terenie powiatu opoczyńskiego oraz działania na rzecz jego zmniejszenia w 2009;
- Diagnoza zapotrzebowania na zawody, specjalności i kwalifikacje na rynku pracy w powiecie opoczyńskim. 2008;
- Diagnoza zapotrzebowania na zawody, specjalności i kwalifikacje na rynku pracy w powiecie opoczyńskim. 2009;
- Materiały promocyjne;
- Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie opoczyńskim w 2008 roku;
- Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie opoczyńskim w 2009 roku;
- Raport końcowy z badań terenowych przeprowadzonych w ramach projektu „Perspektywy opoczyńskiego rynku pracy” współfinansowanego z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego;
- Plan szkoleń grupowych organizowanych dla osób bezrobotnych przez Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie w 2008 roku w ramach środków Funduszu Pracy oraz środków EFS.;
- Plan szkoleń grupowych na 2009r.;
- Pracujący według rodzajów działalności w 2008 r. GUS;

- Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie opoczyńskim w I półroczu 2008 r.;
- Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie opoczyńskim w I półroczu 2009 r.;
- Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013;
- Wniosek o dofinansowanie projektu Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2008;
- Wniosek o dofinansowanie projektu Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2009
- Wnioski beneficjenta o płatność (za rok 2008 i 2009)
- Dokument programowy „Program Operacyjny Kapitał Ludzki”
- Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki
- Projekty systemowe Powiatowych Urzędów Pracy w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki